Súd:	Okresný súd Lučenec
Spisová značka:	10C/65/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu:	6623203387
Dátum vydania rozhodnutia:	13. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Janka Gibaľová
ECLI:	ECLI:SK:OSLC:2024:6623203387.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Lučenec sudkyňou JUDr. Jankou Gibaľovou v spore žalobcu: A. B., narodený XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXX/X, XXX XX D., zast.: Mgr. Ivan Bugri, advokát, so sídlom Námestie SNP 23, 960 01 Zvolen proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky so sídlom Pribinova 2, 812 72 Bratislava – mestská časť Staré Mesto, IČO: 00 151 866, o zaplatenie 7.888,24 Eur s prísl., takto

r o z h o d o l :

I. Žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi sumu 7.888,24 Eur v lehote troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalovaný j e p o v i n n ý nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o ich výške.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca sa žalobou doručenou tunajšiemu súdu dňa 04.09.2023 domáhal voči žalovanému náhrady škody vo výške 7.888,24 Eur spôsobenej porušením práva Európskej únie, konkrétne porušením smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo dňa 04.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej aj „smernica 2003/88/ES“ alebo „smernica“), ktorá bola žalovaným nesprávne implementovaná (resp. nebola v časti implementovaná) do vnútroštátneho právneho poriadku Slovenskej republiky. Ide teda o prípad uplatnenia nároku na náhradu škody, ktorá vznikla žalobcovi ako jednotlivcovi porušením úniového práva žalovaným – Slovenskou republikou ako členským štátom Európskej únie.

1.1. Z dôvodu absencie osobitnej vnútroštátnej úpravy upravujúcej nárok na náhradu škody vzniknutej jednotlivcovi porušením práva únie zo strany štátu je potrebné analogicky aplikovať ustanovenia právneho poriadku Slovenskej republiky upravujúce vzťahy obsahom aj účelom najbližšie, a to § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka umožňujúce náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za porušenie práva na ochranu zdravia, ako aj za zásah do súkromia a rodinného života.

1.2. Žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru (ďalej aj „HaZZ“), pričom vykonáva štátnu službu v služobnom pomere v súlade s ustanoveniami zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore (ďalej aj „zákon o HaZZ“ alebo „zákon č. 315/2001 Z. z.“). Štátnu službu aktuálne vykonáva v služobnej hodnosti nadporučík, vo funkcii veliteľ družstva v čate „A“ na hasičskej stanici v D., ktorá patrí pod Okresné riaditeľstvo HaZZ v C.. Do práce hasiča nastúpil dňa 05.12.1991 na základe pracovnej zmluvy u predchodcu HaZZ, pričom v HaZZ pôsobí od jeho vzniku. Ako hasič pôsobí nepretržite už viac ako 31 rokov.

1.3. Služobný (pracovný) čas príslušníka HaZZ je rozvrhnutý nerovnomerne. Pracovná zmena sa skladá z výkonu služby, po ktorom nasleduje služobná pohotovosť na pracovisku (§ 92 ods. 1 zákona o HaZZ – určená služobná pohotovosť). Určená služobná pohotovosť je určovaná na čas nočných hodín.

1.4. Do konca roku 2021 boli pracovné zmeny rozvrhnuté na 17 hodín výkonu služby a 7 hodín určenej služobnej pohotovosti (t.j. v pomere 17/7), pričom služobné pohotovosti boli vykonávané v čase 22:30 – 05:30 hod. S účinnosťou od 01.01.2022 sú pracovné zmeny rozvrhnuté na 16 hodín výkonu služby a 8 hodín služobnej pohotovosti (t.j. v pomere 16/8), pričom služobné pohotovosti sú vykonávané v čase 22:00 – 06:00 hod. Celkovo v rámci jednej pracovnej zmeny strávi žalobca ako hasič na pracovisku sústavne minimálne 24 hodín.

1.5. Okrem určenej pohotovosti, ktorú odpracuje počas každej pracovnej zmeny, môže byť žalobcovi ako hasičovi nariadená aj služobná pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 2 zákona o HaZZ – nariadená služobná pohotovosť), a to napr. v prípade, ak je nevyhnutné zabezpečiť personálnu obsadenosť v mieste výkonu služby v dôsledku absencie niektorého z kolegov, pri rozsiahlych požiaroch, živelných pohromách, resp. iných udalostiach vyžadujúcich zvýšený počet hasičov, na zastupovanie kolegov, ktorí nemôžu nastúpiť do služby z dôvodu náhlych nepredvídateľných okolností a pod.

1.6. Obe služobné pohotovosti, určená ani nariadená služobná pohotovosť, sa nezapočítavajú do pracovného času a výkon týchto služobných pohotovostí nie je rozlíšený ani na výplatnej páske za príslušný kalendárny mesiac, kde je uvedený len súhrnný počet odpracovaných hodín služobnej pohotovosti.

1.7. Za vykonávanie určenej služobnej pohotovosti je hasič odmeňovaný za každú hodinu pohotovosti peňažnou náhradou vo výške 15% zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu (ak je služobná pohotovosť vykonávaná v bežný služobný deň), resp. peňažnou náhradou vo výške 30% zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak je služobná pohotovosť vykonávaná v deň služobného pokoja (v deň štátneho sviatku).

1.8. Samotný výkon služobnej pohotovosti je rozdelený na:
a) aktívnu časť služobnej pohotovosti – v prípade, ak je nahlásený výjazd (pri požiari, živelnej udalosti, havárii a pod.) sa služobná pohotovosť mení na prácu nadčas, a
b) neaktívnu časť služobnej pohotovosti.

1.9. V prípade, ak je počas služobnej pohotovosti vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, mení sa služobná pohotovosť na prácu nadčas. Keďže v mieste výkonu služby žalobcu na hasičskej stanici v D. sa striedajú 3 hasičské zmeny – čaty „A“, „B“ a „C“, pracovný čas hasiča je rozvrhnutý tak, že každý tretí deň odslúži každá hasičská zmena 24 hodín a následne majú mať príslušníci v tejto zmene dva dni voľna. Ide teda o nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, ktorého časť pripadá na tzv. určenú služobnú pohotovosť (§ 86 ods. 2 zákona o HaZZ v spojení s § 92 ods. 1 zákona o HaZZ). Vzhľadom na takéto rozvrhnutie služobného času každá hasičská zmena mesačne odslúži aspoň 10 pracovných zmien, pričom v niektorých mesiacoch je to až 11 zmien. V niektorých týždňoch hasiči odslúžia 2 zmeny týždenne (48 hodín) a v niektorých týždňoch na hasiča vyjdú 3 zmeny týždenne (72 hodín), a to v závislosti od toho, na ktoré dni im pripadnú dni služobných zmien v týždni (v prípade, ak hasič má zmenu v pondelok, ďalšie zmeny mu pripadnú na štvrtok a nedeľu, čo sú 3 zmeny v týždni). Pri takto stanovenom rozvrhnutí služobného času má teda hasič stráviť v službe minimálne 240 hodín (pri 10 zmenách za mesiac) až 264 hodín mesačne (pri 11 zmenách za mesiac). Do tohto rozsahu pritom nie sú zahrnuté hodiny nadčasov, keďže častokrát sa stane, že pred koncom služby (napr. o 05:00 hod. ráno) je vyhlásený poplach a je potrebné ísť vykonať výjazd k požiaru, ktorého hasenie trvá 5 hodín – v takomto prípade teda hasič strávi v práci v rámci jednej zmeny 29 hodín nepretržite). Vzhľadom na uvedené je služobný čas hasiča rozdelený tak, že každý hasič v zmenovej službe má za rok (365 dní), pri naplánovanej 24 hodinovej službe na každý tretí deň, odpracovať 121,67 zmenových služieb (365 dní / 3 zmeny). Ročne je to teda priemerne 2920 odpracovaných hodín (121,67 zmenových služieb x 24 hodinová služba).

1.10. S poukazom na opísané rozvrhnutie služobného času, ktorého súčasťou je aj určená služobná pohotovosť vykonávaná v mieste výkonu služby (t.j. na hasičskej stanici) žalobca v žalovanom období august 2020 – jún 2023 vrátane len v rámci samotnej určenej služobnej pohotovosti priamo nadväzujúcej

na výkon zmenovej služby odpracoval v období od augusta 2020 do decembra 2020 – 299,62 hodín, v období od januára 2021 do decembra 2021 – 589,74 hodín, v období od januára 2022 do decembra 2022 – 736,36 hodín a v období od januára 2023 do júna 2023 – 338,20 hodín.

1.11. Za žalované obdobie od 01.08.2020 do 30.06.2023 žalobca celkovo odpracoval spolu 2003,06 hodín služobnej pohotovosti (z toho 1963,92 hodín určenej + 39,14 hodín nariadenej), pričom žiadna z týchto odpracovaných hodín služobnej pohotovosti mu nebola započítaná do pracovného času. Jeho priemerný týždenný pracovný čas počas celého žalovaného obdobia od augusta 2020 do júna 2023 vrátane dosiahol najmenej 53,05 hodín týždenne.

1.12. Žalobca zdôraznil, že počas celého trvania služobnej pohotovosti, t.j. počas všetkých hodín, ktoré odslúži v rámci služobnej pohotovosti, sa ako hasič musí zdržiavať na pracovisku, t.j. na hasičskej stanici, z tohto miesta sa nesmie vzdialiť a musí byť vždy počas celej doby služobnej pohotovosti pripravený na vykonanie zásahu. Ak je vyhlásený výjazd, vykonáva sa do jednej minúty od nahlásenia, preto musí byť počas služobnej pohotovosti oblečený v služobnej rovnošate a musí byť fyzicky aj psychicky pripravený okamžite vykonať výjazd na miesto určenia. Napriek tomu, že časť služobnej pohotovosti tvorí aj tzv. „neaktívna časť", počas ktorej hasiči čakajú na vyhlásenie výjazdu, aj tento časový úsek je žalobca povinný tráviť na pracovisku a po celý čas trvania služobnej pohotovosti musí byť okamžite pripravený poskytnúť zamestnávateľovi svoje služby – vykonať služobný zásah. Napriek uvedeným skutočnostiam sa však služobná pohotovosť (t.j. všetky hodiny „neaktívnej časti" služobnej pohotovosti) nezapočítava do pracovného času a teda tieto odpracované hodiny nie sú považované za odpracovaný čas. Napriek tomu, že v práci strávi v rámci každej jednej zmeny minimálne 24 hodín, v súčasnosti 8 hodín z tohto času (do konca roku 2021 to bolo 7 hodín), ktoré strávi na pracovisku pripravený na výkon práce, nie je považovaných za pracovný čas.

1.13. Táto skutočnosť sa v praxi prejavuje tak, že napr. v mesiaci august 2020 sa v jeho fonde pracovného času uvádza počet hodín 193,50, avšak tento údaj nezohľadňuje ďalších 70,75 hodín odpracovanej služobnej pohotovosti. Z takto nereálne vykazovaného fondu pracovného času, ktorý reálne nezohľadňuje odslúženú služobnú pohotovosť, sa potom javí, že priemerný týždenný pracovný čas žalobcu neprekračuje 48 hodín, čo je však pravidelne v rozpore so skutočnosťou. Keďže sa vo fonde pracovného času pracovná pohotovosť nezohľadňuje, vychádzajúc z deklarovaného počtu hodín vo fonde pracovného času sa potom javí, že za mesiac august 2020 bol priemerný týždenný pracovný čas žalobcu len 43,68 hodín (193,50 hodín za mesiac : 4,43 týždňa = priemer 43,68 hodín za týždeň), avšak v skutočnosti bol jeho priemerný týždenný pracovný čas 59,65 hodín (celkovo spolu so započítaním odpracovaných pohotovostí spolu 264,25 hodín za mesiac : 4,43 týždňa = 59,65 hodín za týždeň), nie teda 43,68 hodín za týždeň, ako je to formálne vykazované vo fonde pracovného času a ako je to deklarované aj služobným úradom žalobcu – Hasičským a záchranným zborom.

1.14. Priemerný týždenný pracovný čas žalobcu počas žalovaného obdobia pravidelne značne presahoval nielen 40 hodinový týždenný služobný čas príslušníka HaZZ tak, ako to ustanovuje § 85 ods. 2 zákona o HaZZ, ale aj maximálne prípustný týždenný pracovný čas v dĺžke 48 hodín tak, ako to ustanovuje článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. K tomu pritom dochádza v dôsledku skutočnosti, že žiadna z hodín odpracovanej služobnej pohotovosti nie je žalobcovi započítavaná do fondu pracovného času, keďže vnútroštátna právna úprava v zákone o HaZZ služobnú pohotovosť hasičov nepovažuje za služobný (pracovný) čas, čo je v rozpore s článkom 2 ods. 1 smernice a konštantnou judikatúrou Súdneho dvora. Priemerná dĺžka týždenného pracovného času, ktorú hasiči pri uvedenom rozvrhovaní ich pracovného času odpracujú, tak pravidelne zásadne prekračuje nielen dĺžku týždenného pracovného času stanovenú vnútroštátnou úpravou, ale aj smernicou stanovenú maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času.

1.15. Žalobca ďalej poukázal na skutočnosť, že smernica 2003/88/ES predstavuje normu komunitárneho práva, ktorú je Slovenská republika ako členský štát Európskej únie povinná dodržiavať. Zodpovednosť členských štátov a ich orgánov pri aplikácii komunitárneho práva vychádza zo zásady prednosti komunitárneho práva, teda zo zásady, že právne predpisy Európskej únie majú prednosť pred vnútroštátnymi predpismi členských štátov. Na základe princípu prednosti komunitárneho práva a jeho priameho účinku je založená aj zodpovednosť členského štátu v prípade jeho chybnej aplikácie alebo opomenutia aplikácie zo strany členského štátu, pričom osoby, ktoré sú takýmto konaním poškodené, sa môžu voči štátu domáhať náhrady spôsobenej škody. Zodpovednosť štátu v prípade porušenia

komunitárneho práva je absolútna a objektívna, členský štát sa jej teda nemôže za žiadnych okolností zbaviť ani sa z nej exkulpovať, a to bez ohľadu na to, ktorý orgán konajúci v mene členského štátu škodu spôsobil. Povinnosť súdov Slovenskej republiky dodržiavať komunitárne právo je pritom explicitne zakotvená aj v právnom poriadku Slovenskej republiky, pričom prioritne vyplýva z ustanovení článku 144 ods. 1 a článku 7 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky.

1.16. Skutočnosť, že komunitárne právo má prednosť pred vnútroštátnou úpravou a vnútroštátna úprava nesmie byť v rozpore s komunitárnym právom, vyplýva z konštantnej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie. Povinnosť aplikácie komunitárneho práva Súdny dvor po prvý krát vysvetlil v rozsudku C-106/77 zo dňa 09.03.1978 vo veci Simmenthal, z ktorého vyplýva, že právne predpisy Európskej únie (t.j. úniové právo) majú priamy účinok a ako také majú prednosť pred vnútroštátnou právnou úpravou, pričom v prípade kolízie medzi vnútroštátnou právnou úpravou a komunitárnym právom sú súdy každého členského štátu Európskej únie, teda aj súdy Slovenskej republiky, povinné aplikovať normu únioového práva. V nadväznosti na uvedenú argumentáciu o priamej aplikovateľnosti a účinku komunitárneho práva považoval žalobca za potrebné v okolnostiach tohto prípadu poukázať aj na rozsudok Súdneho dvora C-429/09 zo dňa 25.11.2010 vo veci Günter Fuß, v ktorom sa Súdny dvor zaoberal práve otázkou výkladu Smernice v súvislosti s porušením článku 6 smernice, ktorý ustanovuje maximálny týždenný pracovný čas. Vo veci E. F. ide o rozhodnutie Súdneho dvora týkajúce sa pracovníka, ktorý bol ako hasič zamestnaný v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora a jeho rozpis služieb (pracovných zmien) stanovoval priemerne 54 hodín týždenne a zahŕňal 24 hodinové zmeny, pričom každá takáto 24 hodinová zmena, v rámci ktorej musel byť hasič prítomný na pracovisku, pozostáva z aktívnej služby a pohotovostnej služby, ktorá môže byť prerušená zásahovou činnosťou. Ide teda v zásade o skutkovo a právne identickú vec, aká je predmetom tohto sporu. Z tohto rozsudku Súdneho dvora vyplýva, že článok 6 písm. b) smernice má priamy účinok a teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Z uvedeného zároveň vyplýva, že žalobca má právo dovolávať sa práv vyplývajúcich zo smernice pred vnútroštátnym súdom. Právna úprava garantujúca mu práva podľa smernice má prednosť pred vnútroštátnou právnou úpravou vyplývajúcou zo zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore.

1.17. Z vyššie uvedenej zásady prednosti a priamej aplikovateľnosti komunitárneho práva pre tento konkrétny prípad vyplýva, že ustanovenia zákona o HaZZ by mali byť v súlade so smernicou, pričom v prípade existencie rozporu medzi ustanoveniami zákona o HaZZ a smernicou má prednosť smernica ako právny predpis vyššej právnej sily. Smernica nebola správne transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky, konkrétne do ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore, pričom ustanovenia zákona sú v rozpore s článkom 2 ods. 1 a článkom 6 písm. b) smernice.

1.18. Zákon o HaZZ umožňuje služobnému úradu, aby pracovný čas príslušníka HaZZ (hasiča) bol rozvrhnutý tak, že tento pravidelne a de facto sústavne prekračuje smernicou stanovený maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas. Základný problém je totiž v obsahu pojmu „pracovný čas“ tak, ako ho na jednej strane stanovuje smernica a judikatúra Súdneho dvora a tým, ako ho na druhej strane upravuje zákon o HaZZ. Súdny dvor vo svojej judikatúre opakovane skonštatoval, že čas pracovnej (služobnej) pohotovosti treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času, pričom rozhodujúcim faktorom pre záver, či sú naplnené znaky pojmu „pracovný čas“, je skutočnosť, že pracovník je povinný byť prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a musí mu byť k dispozícii v prípade potreby.

1.19. Zákon o HaZZ vymedzuje služobný čas hasičov v § 85 ods. 1 a 2 ako „časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu“, pričom stanovuje, že „služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne“. Okrem uvedeného vymedzenia služobného času zákon ďalej upravuje podmienky výkonu štátnej služby príslušníkov HaZZ v ustanoveniach § 86 - § 94, v ktorých vymedzuje pojmy ako nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, prestávky v štátnej službe, nepretržitý odpočinok medzi služobnými dňami, dĺžka nepretržitého odpočinku v týždni, dni služobného pokoja, štátna služba nadčas, služobná pohotovosť a dovolenka. Zo žiadneho ustanovenia zákona o HaZZ však nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, pričom v skutočnosti sa čas služobnej pohotovosti nezapočítava do služobného (pracovného) času príslušníka HaZZ. Tu je napríklad zjavný rozdiel medzi zákonom o HaZZ upravujúcim pracovné podmienky hasičov na jednej strane, a všeobecným pracovnoprávnym predpisom – zákonom č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce (ďalej aj „ZP“), na strane druhej. ZP sa na hasičov

vzťahuje len vtedy, ak to zákon o HaZZ výslovne stanovuje. Pokiaľ však ide o služobný (pracovný) čas hasičov, tak zákon o HaZZ na ZP neodkazuje. Úprava § 96 ods. 2 ZP je na služobný pomer príslušníka HaZZ neaplikovateľná, pričom samotný zákon o HaZZ žiadne také ustanovenie, akým je citovaný § 96 ods. 2 ZP, neobsahuje. V dôsledku tejto skutočnosti sa tak tzv. „neaktívna časť" služobnej pohotovosti príslušníkov HaZZ nezapočítava do ich pracovného času. Do pracovného času je započítavaný len ten časový úsek, kedy počas určenej služobnej pohotovosti je vykonaný služobný výjazd, pričom tento časový úsek je považovaný za prácu nadčas. Ostatný čas určenej služobnej pohotovosti, ktorú každý hasič vykonáva v rámci každej jednej jeho minimálne 24 hodín trvajúcej služobnej zmeny (od 22:00 hod. do 06:00 hod.), však do pracovného času hasiča započítaný nie je a takýto čas nie je považovaný za pracovný (služobný) čas hasiča. Nakoľko zákon o HaZZ nepovažuje služobnú pohotovosť hasičov za súčasť ich služobného času, práve v tejto skutočnosti spočíva rozpor zákona o HaZZ s úniovým právom, konkrétne s ustanovením článku 2 ods. 1 smernice, ako aj judikatúrou Súdneho dvora.

1.20. Vzhľadom na účelové oddelenie služobnej pohotovosti od služobného (pracovného) času, kedy služobná pohotovosť nie je započítavaná do fondu pracovného času, sa potom formálne „na papieri" javí, že služobný (pracovný) čas žalobcu nepresahuje 48 hodín týždenne. Je tomu však tak len z dôvodu, že vnútroštátna právna úprava zákona o HaZZ do služobného (pracovného) času hasiča nezarátava čas služobnej pohotovosti. Služobnú pohotovosť je však nevyhnutné aj v zmysle judikatúry Súdneho dvora považovať za „pracovný čas" tak, ako to kogentne stanovuje smernica. V tejto súvislosti žalobca uzavrel, že vnútroštátna právna úprava zákona o HaZZ je v rozpore s článkom 2 ods. 1 a článkom 6 písm. b) smernice, nakoľko umožňuje služobnému úradu, aby služobný čas hasiča bol rozvrhnutý tak, že tento pravidelne prekračuje smernicou stanovený maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas. Preto z týchto dôvodov možno aj jednoznačne uzavrieť, že smernica nebola správne (resp. nebola v časti vôbec) implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky. Je teda zjavné, že právo žalobcu vyplývajúce z ustanovenia článku 6 písm. b) smernice bolo a naďalej je pravidelne porušované.

1.21. K otázke aktívnej a pasívnej vecnej legitimácie žalobca poukázal na to, že je fyzickou osobou, pričom ako jednotlivec sa žalobou môže voči žalovanému štátu domáhať náhrady škody vzniknutej mu porušením úniového práva, keďže rozsudok Súdneho dvora vo veci Günter Fuß dáva v prípade porušenia práva na dodržiavanie 48 hodinového týždenného pracovného času vyplývajúceho z článku 6 písm. b) smernice poškodenému hasičovi právo domáhať sa náhrady škody priamo proti členskému štátu, čím je daná jeho aktívna vecná legitimácia. Pokiaľ ide o pasívnu vecnú legitimáciu žalovaného, žalovaným je štát Slovenská republika konajúca prostredníctvom ústredného štátneho orgánu, ktorým je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy pre policajný zbor a hasičský a záchranný zbor. Ministerstvo je zároveň aj garantom riadnej transpozície smernice do slovenského právneho poriadku, pričom práve v dôsledku nesprávnej transpozície smernice vznikla žalobcovi škoda, ktorej sa vo forme nemajetkovej ujmy v tomto konaní domáha. V zmysle judikatúry Súdneho dvora môže náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi zabezpečiť nielen verejnoprávny subjekt, ale aj samotný štát, pričom právo únie nijako nebráni tomu, aby mohla zodpovednosť verejnoprávneho subjektu za škodu spôsobenú jednotlivcovi vzniknúť popri zodpovednosti, ktorú má samotný členský štát. Súdny dvor vo svojej konštantnej judikatúre uvádza, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu škody porušením úniového práva zo strany štátu v prípade, ak sú splnené tri podmienky: 1. že cieľom porušenej právnej normy únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné, 2. existencia škody a 3. priama príčinná súvislosť medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom. V prípade splnenia všetkých troch podmienok je štát povinný napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu. Podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnej právnej úprave nesmú byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získavania náhrady (zásada efektivity). Náhrada škody musí spĺňať aj požiadavku primeranosti. Pri rešpektovaní zásad ekvivalencie a efektivity je pasívne vecne legitimovaným subjektom v konaní o náhradu škody porušením úniového práva žalovaný, t.j. Slovenská republika, keďže neprijala opatrenie nevyhnutné na zabezpečenie dodržania požiadavky vyplývajúcej z článku 6 písm. b) smernice.

1.22. Pokiaľ ide o naplnenie predpokladov zodpovednosti za škodu, žalobca uviedol:
ad 1/ (cieľom porušenej právnej normy únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné) – článok 6 písm. b) smernice predstavuje pravidlo sociálneho práva Európskej únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou

určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia. Toto pravidlo nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu a nemožno sa od neho odchýliť, pričom toto ustanovenie jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi. Už len vzhľadom na obsah a účel samotnej smernice považuje žalobca za zjavné a nepochybné, že cieľom smernice je priznať práva jednotlivcom. V tejto súvislosti poukázal aj na to, že v každom jednotlivom prípade porušenie práva únie sa považuje za dostatočne závažné, pokiaľ je v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti,
ad 2/ (existencia škody) – dlhoročne dochádza k porušovaniu osobnostných práv žalobcu na ochranu zdravia, telesnej a psychickej integrity spočívajúce v porušení práva na primeranú dobu odpočinku, ako aj k porušeniu práva na súkromie a rodinný život, a to v príčinnej súvislosti s tým, že v dôsledku nezapočítania odpracovaných hodín služobnej pohotovosti do pracovného času žalobca reálne odpracoval viac, než pripúšťa článok 6 písm. b) smernice. Skutočnosť, že trávi v práci neprimerane dlhý čas, má pritom nepriaznivý vplyv na kvalitu jeho života, a to najmä z hľadiska mimopracovného osobného života a voľného času. V súvislosti s porušovaním práva na maximálne 48 hodinový týždenný pracovný čas totiž žalobca prichádza o čas, ktorý by inak chcel venovať v prvom rade svojej rodine a potom aj iným aktivitám nesúvisiacim s jeho pracovným zaradením. Neprimeraná pracovná zaťaženosť a nutnosť tráviť nadmerne dlhý čas v práci pri takom rozložení služobného času, aký ako hasič vykonáva, zásadne zasahuje do jeho súkromného a rodinného života,
ad 3/ (existencia príčinnej súvislosti medzi porušením článku 6 písm. b) smernice a škodou vo forme nemajetkovej ujmy) – existenciu príčinnej súvislosti považuje žalobca za zjavnú. Ak by totiž žalovaný správne prebral ustanovenie článku 6 písm. b) smernice do zákona o HaZZ, smernica by sa reálne správne aplikovala, nedošlo by k porušeniu jeho práva na maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas a nedošlo by ani k strate času odpočinku, na ktorý by mal nárok, ak by bol dodržaný maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením smernice.

1.23. Pokiaľ ide o spôsob výpočtu nemajetkovej ujmy, žalobca vychádzal z rozdielu medzi peňažnou náhradou uvedenou v § 122 ods. 1 zákona o HaZZ (15% alebo 30% peňažnej náhrady z hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku) a peňažnou náhradou podľa § 122 ods. 2 písm. a) zákona o HaZZ (50% hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku). V prípade odpracovanej služobnej pohotovosti počas pracovných dní potom určil výšku nemajetkovej ujmy ako súčin počtu odpracovaných hodín určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 zákona o HaZZ za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku a sumy zodpovedajúcej 35% peňažnej náhrady z prináležiacej hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku (50% - 15%) a v prípade určenej služobnej pohotovosti odpracovanej v čase pracovného pokoja ako súčin odpracovaných hodín v čase pracovného pokoja a sumy zodpovedajúcej 20% peňažnej náhrady z prináležiacej hodinovej sadzby za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku (50% - 30%).

1.24. Uplatňovaná primeraná náhrada škody teda predstavuje rozdiel medzi výškou náhrady pri nariadenej služobnej pohotovosti (50% zo sumy príslušnej časti služobného platu podľa § 122 ods. 2 písm. a) zákona o HaZZ) a výškou náhrady za určenú služobnú pohotovosť (15% zo sumy príslušnej časti služobného platu podľa § 122 ods. 1 zákona o HaZZ a 30% z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja), t.j. vo výške zodpovedajúcej 35%, resp. 20% zo sumy, ktorá je príslušnou časťou jeho služobného platu (50% – 15% = 35% v prípade bežného služobného dňa a v prípade, ak ide o deň služobného pokoja, 50% - 30% = 20%). Takýto spôsob výpočtu náhrady škody podľa názoru žalobcu spĺňa odškodňovaciu funkciu, je v súlade s judikatúrou Súdneho dvora a zároveň spĺňa aj požiadavku primeranosti, pričom však nie je sumou neprimerane vysokou.

1.25. Pokiaľ ide o splatnosť jednotlivých dielčích nárokov na náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy, mal žalobca za to, že tieto nároky vznikajú postupne a osobitne za každý jednotlivý mesiac, v ktorom boli jeho práva porušené, a to vždy ku dňu splatnosti mzdy za daný mesiac. U príslušníkov HaZZ je mzda splatná vždy k 10. dňu nasledujúceho mesiaca za predchádzajúci mesiac, teda splatnosť mzdy za mesiac august 2020 nastala 10.09.2020, splatnosť mzdy za mesiac september 2020 nastala dňa 10.10.2020, atď. Vzhľadom k všeobecnej 3-ročnej premlčacej dobe vyplývajúcej z ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka si žalobca uplatňuje nárok spätne za obdobie 3 rokov pred podaním tejto žaloby, a to počnúc splatnosťou mzdy za mesiac august 2020 (ktorá nastala 10.09.2020) až po mesiac jún 2023 vrátane.

1.26. Nemajetkovú ujmu žalobca konkrétne vyčíslil za obdobie od augusta 2020 do decembra 2020 v sume 1.088,67 Eur, za obdobie od januára 2021 do decembra 2021 v sume 2.305,77 Eur, za obdobie od januára 2022 do decembra 2022 v sume 3.003,77 Eur a za obdobie od januára 2023 do júna 2023 v sume 1.490,02 Eur. Na základe uvedeného výpočtu sa domáha náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v celkovej sume 7.888,24 Eur.

2. Žalobca na preukázanie svojho nároku pripojil k žalobe tieto listinné dôkazy – osobnú evidenčnú kartu pracovníka zložky požiarnej ochrany, pracovnú zmluvu zo dňa 01.09.1996, personálne rozhodnutie riaditeľa B. G. H. I. J. J. K. L. L. zo dňa 08.03.2002 o vymenovaní žalobcu do funkcie technik špecialista, oznámenie o výške a zložení platu zo dňa 19.01.2023, prehľadnú tabuľku za žalované obdobie 08/2020 – 06/2023, výplatné pásky za obdobie 08/2020 – 06/2023 a plán služieb.

3. Žalovaný sa k žalobe žalobcu písomne vyjadril dňa 28.09.2023 a žiadal žalobu v celom rozsahu zamietnuť, pričom uviedol, že rozsah pôsobnosti smernice 2003/88/ES je pozitívne vymedzený v článku 2 ods. 1 smernice 89/391/EHS, ako aj negatívne v článku 2 ods. 2 tejto smernice. Z uvedeného vyplýva, že smernica 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Na základe toho sa tak smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov HaZZ nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak, ako to tvrdí žalobca. Podľa názoru žalovaného štátnu službu príslušníkov HaZZ vykonávajúcich zásahovú činnosť možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti smernice 89/391/EHS v článku 2 ods. 2. Žalobca si tak nesprávne vykladá pôsobnosť smernice 2003/88/ES, nakoľko táto sa podľa názoru žalovaného nevzťahuje na príslušníkov HaZZ. Smernice 89/391/EHS v článku 2 ods. 2 stanovuje, že sa neuplatňuje tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, ako sú napr. ozbrojené sily, polícia, alebo pre určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Štátna služba príslušníkov HaZZ, ktorí vykonávajú aj zásahovú činnosť charakteristickú nerovnomerným rozvrhnutím služieb s nariadenou služobnou pohotovosťou, má charakter osobitnej činnosti služieb civilnej ochrany. Z toho dôvodu žalobcovi nemohla vzniknúť škoda, nakoľko smernice sa naňho nevzťahujú a teda nie je splnený zákonný predpoklad zodpovednosti za škodu.

3.1. Žalovaný ďalej namietol svoju pasívnu vecnú legitimáciu v spore. Poukázal na to, že žalobu pre netransponovanie smernice, resp. nesprávnu transpozíciu smernice môže podať: 1. Európska komisia priamo na Súdny dvor Európskej únie, 2. fyzická alebo právnická osoba, ktorá bola týmto priamo dotknutá, t.j. došlo k porušeniu alebo poškodeniu jej práv, a to na vnútroštátny súd členského štátu EÚ. Žalobca však nežaloval svojho zamestnávateľa, ale štát, v mene ktorého koná ústredný orgán štátnej správy, do pôsobnosti ktorého patrí oblasť štátnej správy pre HaZZ, čo je zásadný rozdiel v označení žalovaného, teda v jeho pasívnej vecnej legitimácii. Ak mal žalobca za to, že mu zamestnávateľ určuje pohotovosť nad smernicou povolený limit, mal na túto skutočnosť upozorniť svojho nadriadeného a žiadať, aby mu táto nebola určovaná z dôvodov, ktoré uvádza v žalobe. Žalobca za každú hodinu určenej služobnej pohotovosti vrátane hodín, o ktorých tvrdí, že mali byť vykonávané nad limit určený smernicou, mal pritom riadne vyplatené príslušné zložky služobného príjmu, resp. poskytnuté náhradné voľno.

3.2. K tvrdeniam žalobcu o nesprávnej transpozícii relevantných článkov smernice 2003/88/ES do zákona o HaZZ žalovaný uviedol, že tieto tvrdenia nie sú opodstatnené. V zmysle článku 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES je pracovným (služobným) časom akýkoľvek čas, počas ktorého zamestnanec pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi. Do služobného času teda spadá samotný výkon pracovných úloh na pracovisku na základe pokynov zamestnávateľa, ako aj zdržiavanie sa na pracovisku k dispozícii zamestnávateľa na základe jeho nariadenia, napr. vo forme pracovnej pohotovosti. K článku 2 ods. 1 smernice žalovaný uviedol, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas aj v pohotovostnej službe, ktorú pracovník vykonáva na svojom pracovisku, skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol poskytnúť primerané služby. Pracovný čas v sebe zahŕňa riadny pracovný čas, prácu nadčas a pracovnú pohotovosť na pracovisku. V prípade domácej pohotovosti Súdny dvor rozhodol, že do maximálneho týždenného pracovného času sa zarátava iba čas skutočného výkonu práce pre zamestnávateľa (rozsudok vo veci C-303/98).

3.3. Zákon o HaZZ definuje služobný čas príslušníka HaZZ ako časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom umožňuje rozvrhnúť služobný čas aj nerovnomerne. Zároveň definuje pojem služobný deň, za ktorý sa považuje vykonávanie štátnej služby podľa rozvrhu služobného času. Okrem štátnej služby vykonávanej v riadnom služobnom čase sa za výkon štátnej služby považuje aj služobná pohotovosť v štátnej službe vykonávaná v mieste výkonu štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v rámci riadneho rozvrhnutia služobného času podľa § 91 zákona o HaZZ a štátna služba nadčas podľa § 92 zákona o HaZZ. Ustanovenia § 86 ods. 2 a § 92 ods. 1 zákona o HaZZ nepopierajú, že služobná pohotovosť v štátnej službe je výkonom štátnej služby, avšak svojou formuláciou účelovo vystihujú rozdiel medzi určenou služobnou pohotovosťou a nariadenou služobnou pohotovosťou. Pri nariadenej služobnej pohotovosti ide o služobnú pohotovosť v mieste vykonávania štátnej služby mimo rozvrhnutia služobného času, čo je vyjadrené napr. aj vo výške peňažnej náhrady za čas takejto služobnej pohotovosti. V oboch prípadoch je však nesporné, že ide o výkon štátnej služby v rámci služobného času.

3.4. Žalovaný ďalej poukázal na článok 15 smernice 2003/88/ES, ktorý umožňuje dohodnúť aj priaznivejšie podmienky, napr. v kolektívnych zmluvách. Explicitnejšie rozlíšenie jednotlivých častí služobného času je upravené v článku 3 s nápisom „Podmienky výkonu štátnej služby“ ods. 1 Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa pre príslušníkov HaZZ na rok 2019 – 2020, ďalej v článku 3 s nápisom „Podmienky výkonu štátnej služby“ ods. 3 Kolektívnej zmluvy 2021, kde sa taktiež uvádza: „Pre príslušníkov vykonávajúcich štátnu službu s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom je služobný čas rozvrhnutý spravidla na 17 hodín vykonávania štátnej služby a časť služobnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v mieste vykonávania štátnej služby, v trvaní 7 hodín v jednej 24 – hodinovej zmene.“, v článku 3 s nápisom „Podmienky výkonu štátnej služby“ ods. 3 Kolektívnej zmluvy 2022 a ďalej v článku 3 s nápisom „Podmienky výkonu štátnej služby“ ods. 3 Kolektívnej zmluvy 2023, kde sa taktiež uvádza: „Pre príslušníkov vykonávajúcich štátnu službu s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom je služobný čas rozvrhnutý spravidla na 16 hodín vykonávania štátnej služby a časť služobnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v mieste vykonávania štátnej služby, v trvaní 8 hodín v jednej 24 – hodinovej zmene.“. Žalovaný má teda za to, že ustanovenie § 85, § 91, § 92 zákona o HaZZ, ako aj ustanovenia uvedených kolektívnych zmlúv plne transponujú článok 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES.

3.5. K transpozícii článku 6 smernice žalovaný poukázal na to, že podľa smernice priemerný pracovný čas pre každé obdobie 7 dní nesmie prekročiť 48 hodín vrátane nadčasov. Smernica však umožňuje ustanoviť odlišne referenčné obdobie iné ako 7 dní, najmä pri nerovnomerne rozvrhnutom pracovnom čase. Článok 16 smernice stanovuje na účely uplatnenia maximálneho týždenného pracovného času referenčné obdobie na 4 mesiace, článok 17 ods. 3 smernice poskytuje protipožiarnym službám možnosť uplatnenia výnimky a určiť dlhšie referenčné obdobie, prípadne na 6 mesiacov alebo, ak je to uvedené v kolektívnej zmluve, tak na celých 12 mesiacov pri tam stanovených podmienkach. Podmienkou uplatnenia takéhoto iného referenčného obdobia navyše je, že príslušným pracovníkom sa poskytne rovnocenný náhradný čas odpočinku alebo, kde z objektívnych dôvodov nie je možné poskytnúť taký čas odpočinku, sa príslušným pracovníkom poskytne primeraná ochrana.

3.6. Zákon č. 315/2001 Z. z. upravuje limity dĺžky služobného času tak, že pri rovnomernom služobnom čase je služobný čas príslušníka 40 hodín týždenne v zmysle § 85 a podľa § 91 ods. 3 zákona možno hasičovi prikázať v kalendárnom roku službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín, čo je v priemere 5,7 hod týždenne. V zmysle § 86 ods. 1 zákona môže byť služobný čas hasičov rozvrhnutý aj nerovnomerne, pričom dĺžka riadneho služobného času v jednotlivých služobných dňoch nemôže byť vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávanej štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti je najviac 24 hodín v služobnom dni. V zmysle Kolektívnej zmluvy 2019 – 2020, ako aj Kolektívnej zmluvy 2021, či Kolektívnej zmluvy 2022 hasiči vykonávajúci štátnu službu s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom majú výkon štátnej služby v rámci 12 hodinového riadneho služobného času alebo služobný čas rozvrhnutý na 17 hodín/16 hodín vykonávania štátnej služby a časť služobnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v mieste vykonávania štátnej služby, v trvaní 7/8 hodín v jednej 24 hodinovej zmene. Čo sa týka referenčného obdobia, nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas je rozvrhnutý na obdobie 6 mesiacov. Uvedené referenčné obdobie však neodporuje tomu, aby bolo dodržané zákonné ustanovenie 40 hodín priemerného týždenného služobného času v súlade s rozvrhnutými službami. To znamená, že napriek tomu, že vnútroštátne právo neupravuje explicitne maximálne priemerný týždenný služobný čas

konkrétnym počtom hodín tak, ako je tomu v smernici, zákon č. 315/2001 Z. z. a kolektívne zmluvy dostatočne určujú počty hodín služobného času hasičov, vrátane rozsahu hodín služby nadčas za príslušný kalendárny rok. Z uvedeného vyplýva, že dotknuté právne predpisy transponovali článok 6 smernice správne. Podľa názoru žalovaného sa tak žalobcovi nepodarilo preukázať, že by štát neprebral smernicu do zákona správne.

3.7. Žalovaný má za to, že žalobca neosvedčil vznik nároku na náhradu škody. Žalobca len veľmi nejasne stanovil, že škoda mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol podľa vnútroštátnej legislatívy odmeňovaný. Žalovaný zdôraznil, že počas služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa, alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie zamestnávateľa. Pokiaľ nie je zásah, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, t.j. nežiada sa od neho v danom čase výkon práce. V zmysle platnej legislatívy pri takto nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok, čiže zamestnávateľ si je vedomý a dokonca vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca, t.j. žalobcu. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t.j. nielen za vykonávanú prácu, ale aj za neaktívnu časť práce. Tým zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby (zásahu) bude žalobca k dispozícii. Žalobca pri vzniku služobného pomeru akceptoval všetky podmienky, ktoré sa vzťahujú na výkon štátnej služby príslušníka HaZZ, s plánovaným rozvrhom služobného času bol oboznámený, čo potvrdzoval svojím podpisom. Rovnako bol oboznámený s internými predpismi a kolektívnymi zmluvami. Hoci žalobca vedel o všetkých podmienkach výkonu služby, za žalované obdobie nedošlo k tomu, že by tieto podmienky namietal, nikdy nepožiadal o ich vysvetlenie, ani iným spôsobom sa nedomáhal svojich práv, a rovnako nikdy neprišlo zo strany žalobcu k námietkam, ako sú jeho služby plánované.

3.8. Pokiaľ súd napriek doteraz uvedeným skutočnostiam dospeje k záveru, že služobná pohotovosť je pracovným časom a má sa zarátavať do pracovného fondu, samo o sebe to nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. S poukazom na rozhodnutie Súdneho dvora C-46/93 a 48/93 by mal vnútroštátny súd preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Žalobca však žiadnym spôsobom neoznámil zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. že výkon služobnej pohotovosti pociťuje ako výraznú ujmu. Z tohto dôvodu nebolo možné, aby zamestnávateľ včas zamedzil prípadný vznik takejto ujmy, alebo aspoň obmedzil jej rozsah.

3.9. Žalobca je zaradený v zmenovej službe, ako je uvedené v jeho personálnom rozhodnutí. Podľa článku 3 ods. 1 pokynu prezidenta HaZZ o vnútornej organizácii HaZZ na operatívno-technickom úseku č. 35/2012 bol stanovený začiatok výkonu služby žalobcu na úseku požiarnej ochrany od 07:00 hod. do 07:00 hod. nasledujúceho dňa. Keďže zo zákona č. 315/2001 Z. z. vyplýva, že príslušníci zaradení na tomto úseku vykonávajú svoje služobné činnosti nerovnomerne v 24 hodinových cykloch a na výkon služby nadväzuje bezprostredne služobná pohotovosť, počas tejto pohotovosti sú príslušníci fyzicky prítomní v mieste výkonu štátnej služby, ale tento čas je určený na oddych a odpočinok. V prípade prerušenia pohotovosti (t.j. v prípade nutného zásahu) sa aplikuje § 91 ods. 1 a príslušníkom HaZZ vzniká nárok na nadčas.

3.10. Z uvedeného vyplýva, že pre bezpečnosť občanov na úseku požiarnej ochrany sa zabezpečuje 24 hodinová služba 7 dní v týždni počas celého roka a teda príslušníci HaZZ musia byť k dispozícii od 07:00 hod. do 07:00 hod. nasledujúceho dňa. Počas služobnej pohotovosti v mieste výkonu štátnej služby majú určený čas na oddych a odpočinok. Príslušníkovi patrí odmena za to, že v prípade potreby je k dispozícii a počas služobnej pohotovosti sa môže venovať aj inej činnosti ako práci, ktorú vykonáva len na základe pokynu zamestnávateľa. Z tohto charakteru času služobnej pohotovosti je zrejmé, že služobnú pohotovosť nemožno započítavať do odpracovaného služobného času. Z uvedeného vyplýva, že s plánmi služieb bol žalobca vždy riadne oboznámený a s ich plánovaním súhlasil. Z hľadiska odmeny vyplatenej v predmetnom období za vykonanú štátu službu nebol na svojich právach ukrátený.

3.11. K spôsobu výpočtu výšky náhrady škody žalobcom žalovaný namietal, že tabuľky v žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku nemajetkovej ujmy, výpočet žalobcu je veľmi mätúci a predstavuje skôr výpočet odškodnenia vo forme vyplatenia peňažnej náhrady škody formou doplatku. Žalobca postupuje vo výpočte „nemajetkovej ujmy“ podľa zákona č. 315/2001 Z. z., pričom

žiada akési odškodnenie vo forme vyplatenia peňažnej náhrady škody vo forme doplatku (mzdový nárok), a nie nemajetkovú ujmu.

3.12. Žalovaný nesúhlasil ani s tvrdením žalobcu, že rozsudok Súdneho dvora vo veci Günter Fuß, o ktorý žalobca opiera svoju žalobu, predstavuje skutkovo a právne identickú vec, aká je predmetom tohto sporu, nakoľko v danom prípade išlo o mestského hasiča, ktorého výkon služby sa značne odlišuje od príslušníka HaZZ, ktorého zriaďovateľom je štát, pričom príslušníci HaZZ požívajú rozsiahle výhody a osobitný systém sociálneho zabezpečenia.

3.13. Žalovaný tiež namietal spôsob výpočtu priemerného týždenného pracovného času počas žalovaného obdobia. Žalobca uviedol svoj priemerný týždenný pracovný čas počas celého žalovaného obdobia a následne špecifikoval priemerný týždenný pracovný čas za každý jeden kalendárny rok. V tejto súvislosti žalovaný uviedol, že článok 16 smernice 2003/88/ES umožňuje pre účely uplatňovania článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) stanoviť referenčné obdobie v maximálnej dĺžke 4 mesiace. Žalobca si pri svojich výpočtoch stanovil dlhšie referenčné obdobie (v trvaní až 12 mesiacov), čo je v rozpore so smernicou a preto žalovaný navrhol, aby súd na žalobcom predložené údaje týkajúce sa priemerného týždenného pracovného času neprihliadal. Dôkazné bremeno je v tejto súvislosti na žalobcovi.

3.14. Námietka žalovaného smerovala aj k výške nemajetkovej ujmy, ktorú žalovaný považuje za zjavne neprimeranú, a to aj v porovnaní s výškou náhrad priznávaných obetiam trestných činov. Vo vzťahu k zneniu ustanovenia § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka žalovaný uviedol, že žalobca v žalobe nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života či neoprávnený zásah, ktorý by sa odrazil napr. v medziľudských vzťahoch, či nepriaznivosť zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca požaduje. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencie závažnej ujmy, ktorú treba riadne a konkrétne preukázať, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu.

3.15. Žalovaný tiež vzniesol námietku premlčania a uviedol, že žalované obdobie je august 2020 – jún 2023. K podaniu žaloby však došlo až v septembri 2023, t.j. viac ako 3 roky od momentu, kedy malo dôjsť k údajnému zásahu do žalobcových práv, čo znamená, že žalobca si svoj nárok uplatnil po uplynutí všeobecnej trojročnej premlčacej lehoty. Ak sa v tomto prípade nejedná o pracovnoprávny spor a žalobca si žalobou nemaskuje svoje mzdové nároky, nie je potom pre určenie začiatku plynutia premlčacej doby právne relevantný dátum splatnosti služobného platu, ako uvádza žalobca.

3.16. Žalovaný napokon vzniesol aj námietku miestnej nepríslušnosti. Keďže skutočnosťou, ktorá zakladá uplatnené právo, je podľa žalobcu nesprávna transpozícia smernice patriaca do pôsobnosti Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, je miestne príslušným súdom okresný súd, v obvode ktorého má ústredný orgán štátnej správy zodpovedný za transpozíciu smernice svoje sídlo, ktorým je Mestský súd Bratislava IV. a ktorému žalovaný navrhol vec ako príslušnému súdu postúpiť.

4. K vyjadreniu žalovaného sa žalobca písomne vyjadril dňa 26.10.2023, pričom trval na podanej žalobe a k námietkam žalovaného uviedol, že služobná činnosť hasiča ako príslušníka HaZZ patrí do pôsobnosti smernice a táto sa preto naňho vzťahuje v celom rozsahu, čo vyplýva z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie, na ktorú poukázal, a teda práca hasiča nie je vyňatá z pôsobnosti smernice 2003/88/ES, ako to nesprávne a účelovo prezentoval žalovaný. Záver, že smernica sa vzťahuje na príslušníkov HaZZ, jednoznačne potvrdzuje aj tá zjavná skutočnosť, že v bode 5 prílohy č. 4 k zákonu o HaZZ je uvedené, že žalovaný (Slovenská republika) do zákona transponoval predmetnú smernicu a teda sám žalovaný ju očividne vzťahuje na hasičov – príslušníkov HaZZ.

4.1. K pasívnej vecnej legitimácii žalovaného žalobca poukázal na podrobné zdôvodnenie v žalobe, na čom v celom rozsahu zotrval a dodal, že zo znenia článku 29 smernice vyplýva, že „Táto smernica je adresovaná členským štátom.“. Žalovaný ako členský štát Európskej únie a adresát smernice po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej a aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. V prípade, že si štát túto povinnosť neplní, je zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu smernice, pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia, resp. neprebratia do právneho poriadku Slovenskej republiky.

Nakoľko smernica je určená štátu, teda žalovanému, ktorý zodpovedá za jej správne prebratie, v spore o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím (resp. neprebratím) tejto smernice je potom nepochybne pasívne vecne legitimovaný štát, t.j. žalovaný. Žalobca tiež trval na tom, že smernica 2003/88/ES nebola správne transponovaná do zákona o HaZZ, keďže služobná pohotovosť vykonávaná hasičmi nie je považovaná za pracovný čas, čo je v rozpore so smernicou aj s judikatúrou Súdneho dvora.

4.2. Žalobca má za to, že boli v jeho prípade splnené predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú porušením práva únie a ním uplatnená nemajetková ujma je primeraná a odôvodnená. Zdôraznil, že podstatou jeho žaloby nie je to, či je za výkon služobnej pohotovosti odmeňovaný neprimerane nízkou odmenou (peňažnou náhradou za služobnú pohotovosť), ale domáha sa náhrady škody za porušovanie svojich osobnostných práv vymedzených v žalobe, vzniknutej porušením článku 2 ods. 1 a článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, teda prekračovaním maximálneho týždenného pracovného času v dôsledku nezapočítavania odpracovaných hodín služobnej pohotovosti do pracovného času. V tejto súvislosti žalobca považoval za irelevantné, či pracovná pohotovosť zahŕňa aj určité neaktívne obdobia, pretože rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu „pracovný čas“, je v zmysle smernice 93/104 skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii. Rovnako je na účely charakteristiky pracovníka, na ktorého sa vzťahujú ustanovenia smernice, irelevantné, či je niekto podľa vnútroštátneho práva profesionálny, dobrovoľný, mestský, štátny alebo napríklad závodný hasič.

4.3. Vo vzťahu k namietanému výpočtu priemerného týždenného pracovného času žalobca uviedol, že podľa jeho názoru je najvýstižnejšie pre zistenie porušenia článku 6 písm. b) smernice počítať priemer týždenného pracovného času za celé žalované obdobie, nakoľko smernica požaduje, aby priemerný týždenný pracovný čas bol zachovaný v úplne každom referenčnom období (a to, či už by išlo o 4, 6 alebo 12 mesačné referenčné obdobie). Prekročenie priemerného 48 hodinového týždenného pracovného času preukázal nielen za celé žalované obdobie, ale aj v rámci vyčíslenia priemerného týždenného pracovného času v jednotlivých kalendárnych rokoch či mesiacoch tohto žalovaného obdobia, pričom je evidentné, že aj v prípade smernicou maximálne stanoveného referenčného obdobia 12 mesiacov jeho priemerný týždenný pracovný čas prekročil 48 hodín. Na margo námietok žalovaného týkajúcich sa referenčného obdobia a nerovnomerného rozvrhnutia služobného času u hasičov v referenčnom období považoval žalobca za potrebné uviesť, že podľa judikatúry Súdneho dvora sú členské štáty povinné garantovať dodržiavanie maximálne 48 hodinového týždenného pracovného času aj vo vzťahu k referenčným obdobiam, keďže žiadne ustanovenie smernice nespája so zavedením referenčných období možnosť štátu nerešpektovať záväzok podľa článku 6 písm. b) smernice. Naša vnútroštátna právna úprava v zákone o HaZZ neobsahuje žiadne mechanizmy, ktoré by zabezpečili, že nebude prekračovaný 48 hodinový týždenný pracovný čas v každom období dvoch po sebe nasledujúcich 6-mesačných referenčných období, nakoľko maximálny týždenný pracovný čas hasičov je už sústavne prekračovaný a práva vyplývajúce z článku 6 písm. b) smernice sú tak pravidelne porušované. Už len samotný spôsob, akým je rozvrhnutý služobný čas zásahových hasičov, už na prvý pohľad a priori zjavne vylučuje dodržanie a neprekročenie maximálne 48 hodinového týždenného pracovného času.

4.4. Žalobca zdôraznil, že podanou žalobou sa domáha náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy vyčíslenej podľa počtu (súčtu) hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil a ktoré mu neboli započítané do služobného (pracovného) času. Žalobou teda neuplatňuje nárok na náhradu škody vyčíslený za presný počet hodín odpracovaných nad 48 hodín týždenne, ako to tvrdí žalovaný. Nesporným faktom, ktorý nijako nespochybňuje ani žalovaný, je pritom skutočnosť, že žiadna z hodín služobnej pohotovosti, ktorú žalobca počas žalovaného obdobia odslúžil, sa mu nezapočítala do celkového počtu odpracovaných hodín.

4.5. Námietku žalovaného týkajúcu sa miestnej príslušnosti tunajšieho súdu považoval žalobca za nedôvodnú, pretože skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody (t.j. porušenie práva na 48 hodinový pracovný čas podľa smernice 2003/88/ES), nastala v územnom obvode Okresného súdu Lučenec.

4.6. Pokiaľ žalovaný vzniesol námietku premlčania, žalobca poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax, z ktorej vyplýva, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch sa premlčuje vo všeobecnej 3-

ročnej premlčacej dobe v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka, pričom žiaden z čiastkových nárokov za jednotlivé mesiace, teda ani za mesiac august 2020, nie je premlčaný.

4.7. Žalobca tiež uviedol, že na súdoch SR prebiehajú desiatky obdobných konaní, kde boli vydané súdne rozhodnutia a žalovaný dlhoročne vie a musí vedieť závery týchto rozhodnutí, že právna úprava zákona o HaZZ je v rozpore s citovanou smernicou a že tým je sústavne porušované úniové právo. Žalovaný sa tak snaží preniesť zodpovednosť a dôsledky za svoje vlastné (ne)konanie na jednotlivých žalobcov – hasičov, pokiaľ sa títo legitímne domáhajú náhrady vzniknutej škody. Je to pritom práve žalovaný, ktorý by sa za takejto situácie mal snažiť odškodniť žalobcov a najmä do budúcna zamedziť ďalšiemu porušovaniu ich práv. Naproti tomu žalovaný konštatovaný protiprávny stav naďalej vedome udržiava a zrejme sa len spolieha, že hasičov odradí od uplatňovania svojich legitímnych nárokov, čo ho napokon z finančného hľadiska stále bude stáť menej, než keby mal podľa najoptimistickejšieho odhadu vedenia HaZZ prijať minimálne 500 – 800 nových hasičov a vytvoriť tak na každej hasičskej stanici 4. zmenu a následne iným spôsobom rozložiť služobný čas hasičov tak, aby bol rešpektovaný maximálne 48 hodinový týždenný pracovný čas. Hasiči už dlhoročne poukazujú na prekračovanie maximálneho pracovného času, pričom na tento problém už dlhodobo poukazuje aj odborová organizácia, na čo nadriadení spravidla odpovedajú v zmysle „tak to stanovuje zákon, preto sa s tým nedá nič robiť a bude to takto aj naďalej“.

5. Žalovaný v písomnom vyjadrení zo dňa 31.10.2023 zotrval na svojej právnej argumentácii o tom, že dotknuté právne predpisy transponovali článok 6 smernice 2003/88/ES správne; že žalobca spôsobom výpočtu nemajetkovej ujmy žiada v podstate náhradu škody vo forme doplatku (mzdový nárok) a nie nemajetkovú ujmu, teda neodvodzuje svoj nárok od porušenia smernice 2003/88/ES, ale od nedostatočného ohodnotenia služobnej pohotovosti; že nemajetková ujma mohla žalobcovi vzniknúť až konkrétnym porušením smernice 2003/88/ES a len v rozsahu tohto porušenia, teda nie za všetky hodiny služobnej pohotovosti, ale len za tie, ktoré prekračujú 48 hodinový týždenný pracovný čas; že uplatnená nemajetková ujma je neprimeraná a že žalobca neosvedčil vznik nároku na náhradu škody ani nepreukázal konkrétny zásah do súkromného a rodinného života, resp. zásah do medziľudských vzťahov, či zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v miere, ktorá by odôvodňovala výšku uplatnenej nemajetkovej ujmy. Žalovaný mal tiež za to, že tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku požadovanej ujmy a trval na vznesenej námietke premlčania (vo vzťahu k mesiacu august 2020). V prípade, ak sa súd s jeho námietkami nestotožní a konanie nezastaví, žiadal žalovaný žalobu žalobcu zamietnuť.

6. Súd prejednal spor na pojednávaní dňa 17.01.2024 v prítomnosti žalobcu a žalovaného. Žalobca bol vypočutý ako strana sporu v súlade s § 195 CSP, pričom pri svojom výsluchu uviedol, že žalobu podal z dôvodu, že súčasný stav trvá už strašne dlho, nie je súlad s európskou smernicou, ktorá hovorí, že týždenný pracovný čas má byť maximálne 48 hodín, čo nie je dodržané a tiež z dôvodu, že hodiny pracovnej pohotovosti sa mu nezapočítavajú do odpracovaných rokov a ani do výpočtu výsluhy. Žalobu podal aj z dôvodu, aby sa zlepšila činnosť nových príslušníkov, ktorí prídu do zboru a neprenášal sa aj na nich tento stav. Čas, ktorý žalobca strávil neprimerane v práci, nemohol venovať svojej rodine (žalobca je ženatý, má tri deti, z toho jedno maloleté), pričom sa veľakrát stalo, že bol povolaný do pohotovosti alebo na výcviky a školenia, keď deti boli choré, mali nejaké problémy, koníčky, vystúpenia, nemohol ísť s nimi a byť plnohodnotným otcom, ale všetko musela suplovať manželka, resp. jeho matka alebo svokrovci, pričom ten čas mu už nikto nevráti.

6.1. Výkon služby hasiča je plánovaný týždenne na dve, prípadne tri 24-hodinové služby, čo činí 48 alebo 72 hodín týždenne. Z pracovnej náplne musí každý príslušník absolvovať rôzne kurzy, školenia, výcviky (napríklad žalobca je pílič, lezec, obsluhovateľ plošiny, rebríkov, používateľ dýchacieho prístroja, vodič s výstražným znamením), okrem toho musí hasič absolvovať pravidelné psychologické vyšetrenia, zdravotné prehliadky, overenie fyzickej zdatnosti. Z funkcie žalobcu tiež vyplývajú rôzne porady, inštruktážno-metodické zamestnania, komisie – sociálna, disciplinárna, čo mu v priemere robí cca 120 hodín (18 dní) do roka navyše, kedy musí prísť do práce mimo klasického 24-hodinového formátu a čo mu narúša voľno.

6.2. Z 24 hodín služby je 16 hodín priamy výkon práce, ktorý je naplánovaný v pláne činnosti konkrétneho dňa, a na to nadväzuje nariadená nočná pohotovosť, ktorá trvá 8 hodín, ktoré nie sú započítané do priameho výkonu práce. Niekedy dochádza aj k prekračovaniu 24-hodinvej služby, keďže úlohou hasičov

je zabezpečovať ochranu života a zdravia občanov, preto musia pokračovať vo svojej činnosti aj po skončení 24-hodinovej služby, kým nedôjde k prestriedaniu ďalšou zmenou. Služba žalobcu končí o 07.00 hod. ráno, ale musí počkať do 08.00 hod. alebo aj do 09.00 hod., kým nedôjde k prestriedaniu, niekedy je to spolu aj 25 – 26 hodín.

6.3. Pokiaľ ide o výkon nočnej pohotovosti, tú vykonávajú v miestnosti 3 x 4 m, kde je jedna drevená pohovka, na ktorej je studená koženka, dostávajú sa do stavu polobdenia alebo polospánku, kde do sekundy musia reagovať na zvukové alebo svetelné signály, prijímať hlásenia, vykonávať rozhodnutia, okamžité nasadenie príslušníkov techniky na príjem konkrétnej udalosti a do minúty musia byť vystrojení v zásahovom odeve, sedieť vo vozidle a vykonať výjazd. Počas výkonu pracovnej pohotovosti sa nemôžu vzdialiť z pracoviska, nakoľko im je nariadené, že musia byť stále na mieste výkonu zamestnania, nemôžeme opustiť pracovisko do času, kým je im to nariadené výjazdom. V tom stave bdenia sú v neustálom napätí, ktoré sa prenáša aj do ich súkromného života tak, že nevedia plnohodnotne spať a reagujú na rôzne podnety. Následne sa stres a napätie prejaví aj na zdravotnom stave, čo sa stalo aj žalobcovi, ktorý pracuje v zbore už 33. rok, pričom je liečený na vysoký krvný tlak, cholesterol, psychika trpí tým, že regenerácia nie je adekvátna, čo sa prenáša do súkromného života, a to tak, že človek po 24-hodinovej službe príde domov nie zregenerovaný, avšak musí fungovať či už s rodinou alebo okolo domácnosti, voziť deti do školy, na krúžky, vystúpenia, dobiehať zdravotné prehliadky. Trpí tým aj rodinné súžitie, manželský život nie je plnohodnotný, pretože žalobca veľa času strávi v práci alebo výcvikmi, školeniami, kurzami a s manželkou netrávia toľko času. Žalobca dodal, že ten čas 33 rokov mu už nikto nevráti ani vo vzťahu k deťom, predovšetkým starším dcéram, ktoré vyrástli a nemohol s nimi stráviť toľko času, koľko by si vyžadovali a koľko stráviť chcel.
6.4. Pokiaľ ide o koníčky, kým bol žalobca slobodný, mal veľa koníčkov, tenis, posilňovanie, bicyklovanie, futbal, rybolov. Ako kariérne rástol, prichádzalo viac povinností zo strany zamestnávateľa, školenia, výcviky, kurzy, potom sa oženil a všetko musel prispôsobiť svojej práci, obmedziť koníčky, kamarátov, záujmy.

6.5. Často sa tiež stáva, že dovolenka alebo voľno nie je príslušníkovi umožnené, pretože do toho „skočí“ nejaký výcvik, školenie alebo porada, takže sú podrobení obmedzeniam tak, aby bol zabezpečený 100%-ný výkon stanice, aspoň minimálny stav zmeny, čo sú štyria príslušníci. Za školenia, výcviky a porady vzniknú príslušníkom hodiny nadčas, ktoré nie sú preplácané, ale musia sa raz za polrok vyčerpať, čím dochádza zase k obmedzovaniu čerpania dovoleniek, ktoré sa síce môže presúvať z jedného roka do druhého, ale aj staré prenesené dovolenky sa musia dočerpať do konca apríla.

6.6. Napriek tomu, že žalobca pracuje v uvedenom rozsahu, niekedy sa stáva, že mu chýbajú hodiny, ktoré musí odrábať navyše, pretože rozvrh služobného času zásahových hasičov je napojený na výkon denných príslušníkov. Keď má napríklad denný príslušník v konkrétny mesiac odpracovaných 168 hodín a žalobca má iba 10 služieb, nakoľko mu zamestnávateľ započítava iba 16 hodín výkonu, je to 160 hodín do mesiaca a už je 8 hodín v mínuse oproti dennému príslušníkovi, preto musí prísť odpracovať ešte ďalších 8 hodín.

6.7. Na otázku, prečo podpísal plán služieb na ďalší mesiac a neodmietol vykonať pracovnú pohotovosť, žalobca uviedol, že musí byť zabezpečený 100%-ný výkon zmeny. Keby odmietol nočnú pohotovosť, bola by narušená 100%-ná akcieschopnosť jednotky, garancia okamžitej akcieschopnosti a výjazd. Žalobca na záver dodal, že sa zúčastňuje porád a je aj predsedom odborov, viackrát na tento legislatívny stav upozorňovali, či už po odborovej stránke alebo pracovnej a bolo im povedané, že sa to bude riešiť priebežným navyšovaním stavu príslušníkov, aby došlo k tomu, že sa vytvorí 4. zmena a vytvoril by sa cyklus 24 hodín práca a 3 dni voľno. Súčasný stav trvá minimálne od roku 2015, kedy boli prvé rozhodnutia súdov o porušovaní smernice. Zamestnávateľ však nevykonáva žiadnu nápravu.

7. Súd sa oboznámil so žalobou, písomnými vyjadreniami strán sporu a pripojenými listinnými dôkazmi. Listinné dôkazy neboli na pojednávaní prečítané ani oboznámené v súlade s § 204 CSP. Na súdnom pojednávaní súd vykonal dokazovanie výsluchom žalobcu. Na základe vykonaného dokazovania súd zistil tento skutkový stav:

8. Z osobnej evidenčnej karty pracovníka zložky požiarnej ochrany vyplýva, že žalobca vstúpil dňom 05.12.1991 k útvaru (zložke požiarnej ochrany) OÚ Zboru PO Lučenec.

9. Podľa pracovnej zmluvy zo dňa 01.09.1996 žalobca dňa 01.09.1996 nastúpil do práce do pracovného pomeru na dobu neurčitú ako veliteľ družstva na M. N. D., odbor požiarnej ochrany.

10. Personálnym rozhodnutím riaditeľa B. G. H. I. J. J. K. L. L. zo dňa 08.03.2022 bol žalobca dňom 01.04.2002 vymenovaný do funkcie technik špecialista na M. G. H. I. J. J. C., Hasičská stanica D..

11. Žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru aktuálne v hodnosti nadporučík, vo funkcii veliteľ družstva v čate „A“ na hasičskej stanici v D., ktorá organizačne patrí pod M. G. H. I. J. J. K. C..

12. Podľa oznámenia o výške a zložení platu zo dňa 19.01.2023 patrí žalobcovi od 01.01.2023 služobný plat v platovej triede 4, platový stupeň 12 v celkovej výške 2.105,- Eur a peňažná náhrada za služobnú pohotovosť (3,5%) vo výške 27,- Eur.

13. V žalovanom období od augusta 2020 do decembra 2021 mal žalobca ako príslušník HaZZ v služobnom pomere služobný čas rozvrhnutý nerovnomerne, pričom pracoval na zmeny rozvrhnuté na 17 hodín výkonu služby a 7 hodín určenej služobnej pohotovosti, od 01.01.2022 na zmeny rozvrhnuté na 16 hodín výkonu služby a 8 hodín určenej služobnej pohotovosti, počas ktorej služobnej pohotovosti bol stále fyzicky prítomný na hasičskej stanici a pripravený na prípadný výjazd. V rámci jednej pracovnej zmeny tak strávil na pracovisku sústavne minimálne 24 hodín. Výkon služobnej pohotovosti bol rozdelený na aktívnu časť, ktorá bola odmeňovaná ako práca nadčas a jej trvanie sa započítavalo do fondu pracovného času, a neaktívnu časť, ktorá sa do fondu pracovného času nezapočítavala.

14. Za obdobie august 2020 – december 2020 predstavuje u žalobcu fond pracovného času 916,50 hodín, určená pracovná pohotovosť (§ 92 ods. 1 zákona o HaZZ) 299,62 hodín a nariadená služobná pohotovosť (§ 92 ods. 2 zákona o HaZZ) 0,75 hodín. Služobná pohotovosť spolu (určená + nariadená) činí 300,37 hodín. Na uvedené časové obdobie roku 2020 pripadá v priemere 21,86 pracovných týždňov, čo v prípade žalobcu znamená, že za uvedený časový úsek roku 2020 dosiahol jeho priemerný týždenný pracovný čas 55,67 hodín (1216,87 hodín : 21,86 týždňov).

15. Za obdobie január 2021 – december 2021 predstavuje u žalobcu fond pracovného času 2020,60 hodín, určená pracovná pohotovosť 589,74 hodín a nariadená služobná pohotovosť 5,91 hodín. Služobná pohotovosť spolu (určená + nariadená) činí 595,65 hodín. Na uvedené časové obdobie roku 2021 pripadá v priemere 52,14 pracovných týždňov, čo v prípade žalobcu znamená, že za uvedený časový úsek roku 2021 dosiahol jeho priemerný týždenný pracovný čas 50,18 hodín (2616,25 hodín : 52,14 týždňov).

16. Za obdobie január 2022 – december 2022 predstavuje u žalobcu fond pracovného času 2007 hodín, určená pracovná pohotovosť 736,36 hodín a nariadená služobná pohotovosť 7,62 hodín. Služobná pohotovosť spolu (určená + nariadená) činí 743,98 hodín. Na uvedené časové obdobie roku 2022 pripadá v priemere 52,14 pracovných týždňov, čo v prípade žalobcu znamená, že za uvedený časový úsek roku 2022 dosiahol jeho priemerný týždenný pracovný čas 52,76 hodín (2750,98 hodín : 52,14 týždňov).

17. Za obdobie január 2023 – jún 2023 predstavuje u žalobcu fond pracovného času 1022,50 hodín, určená pracovná pohotovosť 338,20 hodín a nariadená služobná pohotovosť 24,86 hodín. Služobná pohotovosť spolu (určená + nariadená) činí 363,06 hodín. Na uvedené časové obdobie roku 2023 pripadá v priemere 25,86 pracovných týždňov, čo v prípade žalobcu znamená, že za uvedený časový úsek roku 2023 dosiahol jeho priemerný týždenný pracovný čas 53,58 hodín (1385,56 hodín : 25,86 týždňov).

18. V žalovanom období od augusta 2020 do júna 2023 (od 01.08.2020 do 30.06.2023) teda žalobca odpracoval spolu 2003,06 hodín služobnej pohotovosti (z toho 1963,92 hodín určenej a 39,14 hodín nariadenej služobnej pohotovosti), ktoré neboli započítané do fondu pracovného (služobného) času a jeho priemerný týždenný pracovný čas v žalovanom období predstavoval 53,05 hodín týždenne.

19. Podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné

akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa článku 120 ods. 2.

20. Podľa článku 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

21. Podľa článku 36 ods. 1 písm. c), d), e) Ústavy Slovenskej republiky, zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Zákon im zabezpečuje najmä
c) ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci,
d) najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času,
e) primeraný odpočinok po práci.

22. Podľa článku 40 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon.

23. Podľa čl. 1 ods. 1 smernice 2003/88/ES, táto smernica ustanovuje minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času.

24. Podľa čl. 1 ods. 2 smernice 2003/88/ES, táto smernica sa vzťahuje na:
a) minimálne doby denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na maximálny týždenný pracovný čas a
b) určité aspekty nočnej práce, práce na zmeny a rozvrhnutie práce.

25. Podľa čl. 1 ods. 3 smernice 2003/88/ES, táto smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné, v zmysle článku 2 smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14, 17, 18 a 19 tejto smernice.

26. Podľa článku 2 smernice 2003/88/ES, na účely tejto smernice platia tieto definície:
1. „pracovný čas“ je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou;
2. „čas odpočinku“ je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom.

27. Podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, členské štáty prijmú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

28. Podľa článku 17 ods. 1 smernice 2003/88/ES, pri zachovaní náležitého zreteľa na všeobecné zásady ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov sa členské štáty môžu odchýliť od uplatňovania článkov 3 až 6, 8 a 16, keď vzhľadom na osobitnú povahu príslušných činností sa trvanie pracovného času nemeria a/alebo nie je vopred určené alebo si ho môžu určiť sami pracovníci a najmä v prípade:
a) vrcholových riadiacich pracovníkov alebo iných osôb s právomocou nezávislého rozhodovania;
b) rodinných pracovníkov alebo
c) pracovníkov slúžiacich náboženské obrady v kostoloch a náboženských spoločenstvách.

29. Podľa čl. 17 ods. 3 písm. b) smernice 2003/88/ES, v súlade s odsekom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky článkov 3, 4, 5, 8 a 16:
b) v prípade bezpečnostných a dozorných činností, ktoré si vyžadujú trvalú prítomnosť s cieľom ochrany majetku a osôb, najmä v prípade strážnikov a dozorcov alebo bezpečnostných firiem;
v prípade činností spojených s potrebou nepretržitej služby alebo výroby, najmä:
iii) služby tlače, rádia, televízie, filmovej tvorby, pôšt a telekomunikácií, sanitky, protipožiarne služby a služby civilnej ochrany.

30. Podľa článku 2 ods. 1, 2 smernice Rady 89/391/EHS z 12. júna 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci (ďalej aj „smernica 89/391/EHS“), táto smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činnosti, verejné a súkromné (priemysel, poľnohospodárstvo, obchod, administratívu, služby, vzdelávanie, kultúru, voľný čas atď.). Táto smernica

sa neuplatňuje tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, ako sú napríklad ozbrojené sily, polícia alebo pre určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. V takom prípade sa bezpečnosť a ochrana zdravia pracovníkov, pokiaľ je to možné, musí zabezpečiť v zmysle cieľov tejto smernice.

31. Podľa § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“), fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

32. Podľa § 13 ods. 1 OZ, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

33. Podľa § 13 ods. 2 OZ, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

34. Podľa § 13 ods. 3 OZ, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

35. Podľa § 100 ods. 1 OZ, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovolá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

36. Podľa § 100 ods. 2 OZ, premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ustanovenie § 105. Záložné práva sa nepremlčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka.

37. Podľa § 101 OZ, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

38. Podľa § 853 ods. 1 OZ, občianskoprávne vzťahy, pokiaľ nie sú osobitne upravené ani týmto ani iným zákonom, sa spravujú ustanoveniami tohto zákona, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie.

39. Podľa § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu.

40. Podľa § 85 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Skrátenie týždenného služobného času príslušníka možno dohodnúť v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa.

41. Podľa § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov.

42. Podľa § 91 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., štátnou službou nadčas je štátna služba vykonávaná nad rámec určeného služobného času.

43. Podľa § 91 ods. 3 zákona č. 315/2001 Z. z., v kalendárnom roku možno príslušníkovi prikázať štátnu službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín.

44. Podľa § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

45. Podľa § 92 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z., na zabezpečenie nevyhnutných úloh môže služobný úrad v odôvodnených prípadoch nariadiť príslušníkovi služobnú pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času
a) v mieste vykonávania štátnej služby,

b) v mieste pobytu alebo na inom dohodnutom mieste,
c) s možnosťou použitia mobilných prostriedkov spojenia.

46. Podľa § 97 ods. 1 písm. h) zákona č. 315/2001 Z. z., ako vykonávanie štátnej služby sa posudzuje čas náhradného voľna za štátnu službu nadčas a náhradného voľna za štátnu službu vo sviatok.

47. Podľa § 103 ods. 5 zákona č. 315/2001 Z. z., príslušníkovi v rozsahu a za podmienok ustanovených týmto zákonom okrem služobného príjmu patrí peňažná náhrada za služobnú pohotovosť v štátnej službe a za pohotovosť pri zabezpečovaní opatrení pre obdobie brannej pohotovosti štátu.

48. Podľa § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., ak je príslušníkovi podľa § 92 ods. 1 určená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada 15 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, a 30 % z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja.

49. Podľa § 122 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z., ak je príslušníkovi podľa § 92 ods. 2 nariadená služobná pohotovosť, patrí mu za každú hodinu tejto pohotovosti peňažná náhrada
a) 50 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú v mieste vykonávania jeho štátnej služby, a 100 % z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja,
b) 15 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú v mieste jeho pobytu, alebo na inom dohodnutom mieste, a 25 % z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja,
c) 5 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak ide o pohotovosť vykonávanú s možnosťou použitia mobilných prostriedkov spojenia, a 10 % z tejto sumy, ak ide o deň služobného pokoja.

50. Podľa § 122 ods. 3 zákona č. 315/2001 Z. z., náhrada za služobnú pohotovosť podľa odsekov 1 a 2 nepatrí za čas, v ktorom došlo počas jej trvania k vykonaniu štátnej služby; takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas.

51. Podľa § 193 zákona č. 315/2001 Z. z., na služobný pomer príslušníkov sa použijú primerane ustanovenia § 39, § 40 ods. 11, § 64 ods. 1 písm. a) a c), § 85 a 86, § 88 až 90, § 95, § 98 a 99, § 105, § 109 až 117, § 129 až 132, § 136 až 138, § 141 ods. 2 až 5, § 142 a 143, § 145 až 151, § 152 ods. 1, 2, ods. 4 tretej vety, ods. 5 a 7, § 152a, § 152b, § 152c, § 157 ods. 1 a 2, § 166 ods. 3, § 177 a 178, § 222, § 230, § 231 ods. 4, § 232 až 240 a § 250b ods. 6 a 7 Zákonníka práce.

XX. Podľa § 85 ods. 9 ZP, priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín.

53. Podľa § 96 ods. 2 ZP, čas, počas ktorého sa zamestnanec zdržiava na pracovisku a je pripravený na výkon práce, ale prácu nevykonáva, je neaktívna časť pracovnej pohotovosti, ktorá sa považuje za pracovný čas.

54. Na základe vykonaného dokazovania, po vyhodnotení všetkých dôkazov jednotlivo, ako aj v ich vzájomnej súvislosti, mal súd za preukázané, že žaloba žalobcu je dôvodná.

55. Predmetom konania bol nárok žalobcu ako hasiča na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku výkonu služby v rozsahu priemerného týždenného služobného času presahujúceho limit stanovený v článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v období od augusta 2020 do júna 2023 z dôvodu nesprávnej transpozície smernice do vnútroštátneho poriadku Slovenskej republiky, konkrétne do zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore. Zaplatenia žalovanej sumy sa žalobca domáha titulom náhrady škody, ktorá mu vznikla ako jednotlivcovi porušením unijného práva žalovaným ako členským štátom Európskej únie.

56. Nebolo medzi stranami sporné, že žalobca pracuje od 05.12.1991 ako hasič v služobnom pomere v súčasnosti (aj v spornom období) podľa zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore. Existencia služobného pomeru žalobcu v HaZZ za žalované obdobie bola preukázaná rozhodnutím o vymenovaní do štátnej služby a žalobcom predloženými výplatnými páskami za rozhodné obdobie. V pláne služieb sa evidujú hodiny služobnej činnosti a osobitne aj hodiny služobnej pohotovosti.

Žalovaný žalobcom predložené plány služieb ani výplatné pásky nespochybňoval, preto tvrdenia žalobcu o rozsahu jeho prítomnosti v práci za žalované obdobie považuje súd za nesporné skutkové tvrdenia (§ 151 ods. 1 CSP). V období od augusta 2020 do júna 2023 odpracoval spolu 2003,06 hodín služobnej pohotovosti (určenej a nariadenej), ktoré neboli započítané do pracovného času (priemerný týždenný pracovný čas žalobcu v tomto období predstavoval 53,05 hodín).

57. Na úvod súd pre úplnosť poznamenáva, že je daná jeho právomoc na prejednanie a rozhodnutie tohto sporu. Podľa § 3 ods. 1 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Európskej únie v dôsledku nesprávneho prebratia (transpozície) smernice do vnútroštátneho právneho poriadku je možné zaradiť medzi súkromnoprávne spory. Skutočnosť, že žalovaným v tomto spore je štát, je bez právneho významu, keďže účastníkom občianskoprávnych vzťahov môže byť aj štát, ktorý je v takom prípade právnickou osobou (§ 21 CSP). Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy.

58. Na námietku miestnej nepríslušnosti vznesenú žalovaným súd neprihliadol, pretože dospel k záveru, že nie je dôvodná (§ 42 CSP). Na určenie miestnej príslušnosti súdu je rozhodujúce tvrdenie žalobcu ohľadne miesta, kde nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody (nemajetkovej ujmy). V prejednávanom spore je to miesto výkonu služobnej pohotovosti žalobcu ako hasiča, na ktorom sa prejavilo porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Sídlo zástupcu žalovaného je pre určenie miestnej príslušnosti súdu bez právneho významu. Súd preto dospel k záveru, že v zmysle § 19 písm. b) CSP je miestne príslušný na prejednanie a rozhodnutie sporu, pretože škoda žalobcovi vznikla v mieste výkonu štátnej služby (Poltár), pričom okres Poltár patrí do územnej pôsobnosti Okresného súdu Lučenec.

59. Žalovaný ďalej namietal nedostatok svojej pasívnej vecnej legitimácie v konaní. Pod pojmom vecná legitimácia sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, kedy jeden účastník konania je subjektom hmotnoprávneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide, t.j. žalobca (je aktívne vecne legitimovaný) a účastník na opačnej procesnej strane, t.j. žalovaný je subjektom hmotnoprávnej povinnosti (je pasívne vecne legitimovaný). Skúmanie vecnej legitimácie, či už aktívnej alebo pasívnej, je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitimáciu skúma vždy aj bez návrhu, a to aj v prípade, že ju žiadna zo strán sporu nenamieta. Súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že podľa článku 29 smernice 2003/88/ES je táto smernica adresovaná členským štátom, pričom žalovaný (Slovenská republika) ako členský štát Európskej únie a adresát smernice 2003/88/ES po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej a aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. V prípade, že žalovaný (Slovenská republika) túto povinnosť nesplní, je zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES, pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do nášho právneho poriadku. Nakoľko žalobca (fyzická osoba) sa žalobou domáha náhrady škody spočívajúcej v nemajetkovej ujme z titulu porušenia unijného práva členským štátom EÚ (Slovenskou republikou), žalovaný – Slovenská republika, v mene ktorej koná ústredný orgán štátnej správy, do pôsobnosti ktorého patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor, teda Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, disponuje pasívnou vecnou legitimáciou. Preto súd námietku žalovaného o nedostatku jeho pasívnej vecnej legitimácie v spore nepovažoval za dôvodnú.

60. Súd ako nedôvodnú vyhodnotil aj námietku žalovaného ohľadne právneho posúdenia (osobnej a vecnej) pôsobnosti smernice 2003/88/ES, podľa ktorej námietky sa smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov hasičského a záchranného zboru vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu, a rovnako sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ (článok 1 ods. 3 smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 2 smernice 89/391/EHS), kam podľa názoru žalovaného možno subsumovať aj úlohy, ktoré príslušníci HaZZ plnia. Žalovaný tiež namietal, že rozhodnutie Súdneho dvora EÚ C-429/09 vo veci Gűnter Fuß sa týka „mestského hasiča“, ktorého výkon služby sa značne odlišuje od príslušníka HaZZ, ktorého zriaďovateľom je štát.

61. Napriek námietke žalovaného má súd za to, že smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na žalobcu ako hasiča. Súd popri znení smernice 2003/88/ES pri rozhodovaní vychádzal aj z príslušnej judikatúry Súdneho dvora, pretože je povinný plne uplatňovať výklad práva únie, ktorý Súdny dvor podal (rozsudok

C-261/21 zo dňa 07.07.2022). Súdny dvor rozhodol, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ ES má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor tiež rozhodol, že smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely smernice 2003/88/ES nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva únie. Skutočnosť, či je niekto podľa vnútroštátneho práva profesionálnym hasičom alebo dobrovoľným hasičom, nie je relevantná vo vzťahu k posudzovaniu charakteristiky pracovníka, a na takéhoto pracovníka sa vzťahujú ustanovenia smernice 2003/88/ ES (porovnaj rozhodnutia C-397/01 až C-403/01 vo veci Pfeiffer, C-429/09 vo veci Fuß, bod 27 až 30, C-518/15 vo veci Matzak).

62. Vzhľadom na uvedené je nedôvodná námietka žalovaného o tom, že smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu ako hasiča a bez právneho významu je aj fakt, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom (služobnom) pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (C-429/09 vo veci Fuß, body 33 až 35). Členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzovali (C-397/01 vo veci Pfeiffer bod 99, C-429/09 vo veci Fuß, body 35 a 52). Súdny dvor EÚ tiež opakovane judikoval, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (C-397/01 vo veci Pfeiffer, bod 95) a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (C-437/05 vo veci Vorel, bod 27). Osobitne v prípade hasičov Súdny dvor potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený smernicou 2003/88/ES (C-429/09 vo veci Fuß, C-52/04 vo veci Personalrat der Feuerwehr Hamburg). Nakoľko žalobca musí byť počas výkonu služobnej pohotovosti k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, celý čas služobnej pohotovosti je potrebné započítať do pracovného času žalobcu, pričom skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada podľa § 122 ods. 1 zákona o HaZZ, nemá vplyv na porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES.

63. Záver, že čas služobnej pohotovosti žalobcu je potrebné započítať do jeho pracovného času, vyplýva aj z aktuálnej judikatúry Súdneho dvora, podľa ktorej ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka, vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas doby pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje, a venovať tento čas svojim vlastným záujmom, predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (pozri rozsudky C-214/20 zo dňa 11.11.2021, C-580/19 zo dňa 09.03.2021, C-107/19 zo dňa 09.09.2021 a C-344/19 zo dňa 09.03.2021). Tento záver sa vzhľadom na skutkové okolnosti prejednávaného sporu plne vzťahuje aj na žalobcu.

64. Žalovaný podľa názoru súdu nesprávne argumentuje, že článok 17 ods. 1 smernice 2003/88/ES umožňuje odchýliť sa od článku 6 smernice 2003/88/ES v prípade hasičov, pretože tento článok sa na hasičov nevzťahuje (vzťahuje sa len na a/ vrcholových riadiacich pracovníkov alebo iné osoby s právomocou nezávislého rozhodovania, b/ rodinných pracovníkov alebo c/ pracovníkov slúžiacich náboženské obrady v kostoloch a náboženských spoločenstvách). Naopak, pracovníkov protipožiarnej služby a služby civilnej ochrany sa týka článok 17 ods. 3 smernice 2003/88/ES, ktorý však odklon od článku 6 smernice 2003/88/ES neumožňuje (len odklon od článkov 3, 4, 5, 8 a 16 smernice 2003/88/ES).

65. Žalovaný v konaní tiež namietal tvrdenie žalobcu, že dotknutá smernica 2003/88/ES nebola do právneho poriadku Slovenskej republiky transponovaná správne, pričom uvádzal, že znenie zákona o HaZZ smernici neodporuje. Ani s touto námietkou žalovaného sa súd nestotožňuje.

66. Navonok sa môže javiť, že vnútroštátna právna úprava zákona o HaZZ je v súlade s právom EÚ, nakoľko podľa prílohy č. 4. bod 5. zákona o HaZZ bola smernica 2003/88/ES do jeho znenia prebratá. Aj podľa ustanovenia § 193 zákona o HaZZ sa na služobný pomer príslušníkov použijú primerane okrem iného aj ustanovenia § 85 ZP, podľa ktorého priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín. Zákonník práce pritom explicitne v ustanovení § 96 ods. 2 uvádza, že čas, počas ktorého sa zamestnanec zdržiava na pracovisku a je pripravený na výkon práce, ale prácu nevykonáva, je neaktívna časť pracovnej pohotovosti, ktorá sa považuje za pracovný čas. Ustanovenie § 96 ZP však na služobný pomer príslušníkov HaZZ nie je použiteľné. Zákon o HaZZ v zmysle jeho § 12 ods. 6 umožňuje aplikovať Zákonník práce na právne vzťahy príslušníkov zboru pri vykonávaní štátnej služby, len ak to výslovne ustanovuje zákona, pričom v § 193 zákona o HaZZ nie je odkaz na ustanovenie § 96 ods. 2 ZP.

67. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES jednoznačne stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Podľa § 85 ods. 1 zákona o HaZZ, služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. Podľa § 85 ods. 2 prvá veta zákona o HaZZ, služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Podľa § 86 ods. 1 a 2 zákona o HaZZ, služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni. Podľa § 92 ods. 1 zákona o HaZZ, služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času. Z citovaných ustanovení zákona o HaZZ vyplýva, že zákon oddeľuje vykonávanie štátnej služby hasiča v rámci služobného času a vykonávanie štátnej služby hasiča v rámci určenej služobnej pohotovosti, pretože služobná pohotovosť hasiča bezprostredne nadväzuje na služobný čas hasiča. Výsledkom uvedenej úpravy je záver, že hoci v obidvoch prípadoch ide o výkon štátnej služby hasiča, služobná pohotovosť hasiča sa nezapočítava do služobného času hasiča. Podľa článku 2 ods. 1 a 2 smernice 2003/88/ES však pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a (alebo) praxou a naproti tomu čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom, z čoho možno vyvodiť, že čas určenej služobnej pohotovosti hasiča má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku. Zákon o HaZZ tak jednoznačne v rozpore so smernicou 2003/88/ES zo služobného (pracovného) času hasiča vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti. Uvedené možno dovodiť aj z ustanovenia § 122 ods. 3 zákona o HaZZ, z ktorého tiež vyplýva rozlíšenie, že ak počas trvania služobnej pohotovosti dôjde k vykonaniu štátnej služby (k výjazdu), až takéto vykonanie je štátnou službou. Uvedený záver vyplynul aj z vykonaného dokazovania, podľa ktorého žalobca po zohľadnení času určenej služobnej pohotovosti odpracoval v spornom období priemerne viac ako 48 hodín týždenne. Smernica 2003/88/ES pritom neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v smernici. Súdny dvor pritom viackrát rozhodol, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval maximálnu hranicu, budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia. Z uvedeného potom vyplýva záver, že vnútroštátna právna úprava umožňuje zamestnávateľovi nezapočítať neaktívnu časť služobnej pohotovosti do služobného času (hoci príslušník je v službe a k dispozícii služobnému úradu) a rozvrhnúť žalobcovi – príslušníkovi HaZZ služobný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu stanovenú článkom 6 písm. b) smernice. V tejto súvislosti potom musel súd konštatovať, že Slovenská republika ako členský štát EÚ v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov, v tomto prípade príslušníkov HaZZ, neprijala doposiaľ opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby bol služobný čas príslušníkov HaZZ definovaný v súlade s pojmom pracovný čas podľa článku 2 smernice a aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času stanovená článkom 6 písm. b) smernice.

68. Pokiaľ ide o polemiku strán sporu ohľadne referenčného obdobia, súd má za to, že s poukazom na ustanovenie § 86 ods. 1 zákona o HaZZ je referenčné obdobie 6 mesiacov. Bez ohľadu na túto skutočnosť (jeho dĺžku), aj počas referenčného obdobia sú štáty povinné garantovať priemerný 48 hodinový týždenný pracovný čas podľa článku 6 písm. b) smernice. Tento záväzok platí v plnom rozsahu aj vo vzťahu k referenčnému obdobiu, nakoľko žiadne ustanovenie smernice nespája so zavedením referenčných období pre štáty možnosť nerešpektovať ich záväzok podľa článku 6 písm. b) smernice.

69. Pokiaľ žalovaný namietal, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym spôsobom, pričom veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej legislatívy odmeňovaný, súd uvádza, že zo žaloby je nepochybne zrejmé, že žalobca uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu, že u žalobcu došlo v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovaného k vzniku škody v dôsledku zásahu do práva žalobcu na ochranu zdravia a do práva žalobcu na súkromie a rodinný život. Súd sa v tejto súvislosti nestotožnil ani s námietkou žalovaného o uplatnení (skrytého) mzdového nároku zo strany žalobcu a nie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. V prejednávanom spore nejde o mzdový nárok a žalobca ani netvrdil, že mu nebola vyplatená mzda (plat). Len zo spôsobu výpočtu nemajetkovej ujmy zo strany žalobcu nemožno automaticky vyvodiť, že predmetom sporu je mzdový nárok.

70. Súd je toho názoru, že predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi porušením práva únie boli v danom spore splnené, pričom tieto predpoklady vyplývajú z judikatúry Súdneho dvora, podľa ktorej štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva únie, ak: 1. porušená norma práva únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát, 2. porušenie práva únie je dostatočne závažné a 3. medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd.

71. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Toto ustanovenie smernice má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ako bolo uvedené vyššie, ustanovenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín, keď do pracovného času sa v rozpore s článkom 2 ods. 1 smernice žalobcovi nezapočítava čas služobnej pohotovosti, pričom v konaní bolo preukázané listinnými dôkazmi, ktoré vyhotovil zamestnávateľ žalobcu, že za žalované obdobie opakovane dochádzalo k tomu, že priemerný týždenný služobný čas žalobcu presahoval hranicu 48 hodín.

72. Porušenie čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi je zároveň dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času, neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora EÚ (napr. C-429/09).

73. Splnená je aj podmienka príčinnej súvislosti medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom ujmy u jednotlivca, keď v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (čl. 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením.

74. Súd sa nestotožňuje s námietkou žalovaného, že medzi porušením práva únie a vznikom škody žalobcu nie je príčinná súvislosť, pretože žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práva a nepožiadal ho o náhradu škody, teda nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku

škody. Na postavenie žalobcu ako hasiča sa vzťahuje judikatúra Súdneho dvora EÚ (C-429/09 a C-445/06), z ktorej vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať. Výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody založené na porušení práva únie museli byť zamietnuté alebo čiastočne zamietnuté iba z toho dôvodu, že sa jednotlivci nedomáhali práva, ktoré im priznáva právo únie a ktoré im vnútroštátny zákon odoprel. Pracovník sa má považovať za slabšiu stranu v rámci pracovnoprávneho vzťahu, takže je nutné zabrániť tomu, aby ho mal zamestnávateľ možnosť v jeho právach obmedzovať. Vzhľadom na toto slabšie postavenie môže byť totiž takýto pracovník odradený od otvoreného uplatňovania svojich práv voči zamestnávateľovi, keďže uplatňovanie týchto práv ho môže vystaviť opatreniam zamestnávateľa, ktoré môžu mať vplyv na pracovnoprávny vzťah v neprospech tohto pracovníka. Vo veci ako je vec tohto súdneho sporu, ktorá sa týka porušenia ustanovenia práva únie s priamym účinkom zo strany zamestnávateľa, vyžadovanie splnenia podmienky, aby dotknutí pracovníci najprv požiadali svojho zamestnávateľa o skončenie porušovania práva únie na účely získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku tohto porušenia, by malo za následok, že orgánom dotknutého členského štátu by sa umožnilo, aby bola povinnosť dbať o dodržovanie takýchto noriem systematicky prenášaná na jednotlivca, čím sa týmto orgánom môže umožniť, aby boli v prípade nepodania takejto žiadosti vyňaté z ich dodržovania. Vyžadovanie takejto podmienky by znamenalo spochybnenie práva na náhradu škody, ktoré má základ v právnom poriadku únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržovanie bez toho, aby ju mohli preniesť na jednotlivcov. Čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES teda nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržovanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením. Za týchto podmienok teda nemožno považovať za primerané požadovať od žalobcu, ktorému vznikla škoda z dôvodu, že jeho zamestnávateľ porušil práva priznané článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady tejto škody najprv vyvíjal iniciatívu vo vzťahu k svojmu zamestnávateľovi.

75. Súd preto dospel k názoru, že boli splnené podmienky na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi v konkrétnej sume. Smernica 2003/88/ES neobsahuje žiadne ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia. Náhrada škody spôsobená jednotlivcovi porušením práva únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho práv. Je na vnútroštátnom práve členských štátov, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektivity určili, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a jednak definovali pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Právny poriadok Slovenskej republiky nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva únie. Takúto právnu úpravu neobsahuje ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pretože podľa tejto úpravy štát v zásade zodpovedá za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, pričom podľa zákona č. 514/2003 Z. z. za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady Slovenskej republiky alebo vlády Slovenskej republiky pri výkone ich pôsobnosti. Vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analogicky podľa § 11 až § 13 OZ).

76. Na základe vykonaného dokazovania dospel súd k záveru, že žalobca preukázal spôsobenú ujmu, pretože z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v žalovanom období od augusta 2020 do júna 2023 odpracoval 2003,06 hodín služobnej pohotovosti (určenej a nariadenej služobnej pohotovosti), ktoré neboli započítané do fondu pracovného (služobného) času, keď priemerný týždenný pracovný čas žalobcu za celé obdobie predstavoval 53,05 hodín týždenne. Žalobca na preukázanie svojho tvrdenia o počte odpracovaných hodín predložil doklady od svojho zamestnávateľa, ktoré žalovaný žiadnym spôsobom nespochybnil. Zásah do osobnosti žalobcu bol tak spôsobený tým, že žalobca v rozhodnom období opakovane pracoval viac ako 48 hodín priemerne, ale v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice v spojení s článkom 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES mu odpracované hodiny služobnej pohotovosti neboli započítané do odpracovaného času.

77. Dokazovaním zároveň bol preukázaný zásah do osobnosti žalobcu, konkrétne do jeho práva na ochranu zdravia a súčasne do jeho práva na súkromie a rodinný život, pretože musel v skutočnosti odpracovať viac, ako bol povinný podľa smernice 2003/88/ES, na úkor svojej rodiny musel tráviť čas v práci a v dôsledku toho prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, najmä

manželke, deťom, záľubám, či iným aktivitám nesúvisiacim s pracovnou činnosťou, ktoré by prispeli k jeho relaxácii a psychickej i fyzickej regenerácii. Pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy prihliadol súd aj na dlhodobé trvanie takéhoto protiprávneho stavu, keď žalobca potvrdil, že v zbore pracuje už 33. rok, pričom uvedenú situáciu sa aj on osobne snažil riešiť po pracovnej aj odborovej stránke, keďže je predsedom odborovej organizácie. Súčasný stav podľa jeho vedomostí trvá minimálne od roku 2015. A hoci bolo prisľúbené riešenie v podobe navyšovania počtu príslušníkov HaZZ tak, aby bolo možné vytvoriť 4. pracovnú zmenu, k žiadnej náprave neprišlo. Žalobca pritom následkom dlhodobého trvania takýmto spôsobom nerovnomerného rozvrhnutia pracovného času utrpel ujmu vo svojom súkromnom živote, keď má menej času pre rodinu, deti, manželku, aj svoje voľnočasové aktivity. Obzvlášť vo vzťahu k dvom starším dcéram si uvedomuje, že s nimi nemohol stráviť toľko času, ako by si vyžadovali a ako by aj sám chcem, pričom čas, ktorý takto strávil v práci na úkor svojich detí, mu už nikto a nič nevráti. Pracovné nasadenie sa negatívne prejavuje aj na žalobcovom zdraví zvýšeným krvným tlakom, cholesterolom, stresom, poruchami spánku, pričom trpí aj jeho psychika. Počas pracovnej zmeny je stále v strehu, nakoľko po oznámení výjazdu má jednu minútu na oblečenie a odjazd zásahovým vozidlom. Rovnako reaguje aj v bežnom živote, keď nevie plnohodnotne spať a reaguje na rôzne podnety. Po výkone pracovnej pohotovosti sa cíti byť unavený, pociťuje nedostatok regenerácie, ktorý ovplyvňuje aj jeho súkromný život.

78. Neobstojí ani argument žalovaného, že vznik nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy len v prípade hodín služobnej pohotovosti, ktoré presiahnu hranicu 48 hodín týždenne. V tejto súvislosti súd poukazuje na právny názor Krajského súdu v Banskej Bystrici vyplývajúci z rozsudku sp. zn. 16Co/11/2022 zo dňa 23.02.2023, podľa ktorého základom sporu totiž nie je vzťah žalobcu a žalovaného zamestnávateľa, ale vzťah zodpovednosti žalovaného za nemajetkovú ujmu, ktorá vznikla v dôsledku nesprávnej transpozície smernice o 48 hodinovom pracovnom čase. Práve táto skutočnosť je príčinou, pre ktorú zamestnávateľ žalobcu vykladá zákon o HaZZ v neprospech žalobcu tak, že odslúžená služobná pohotovosť nie je vykazovaná ako odpracovaný čas. Preto z hľadiska formálne vykazovaného počtu odpracovaných hodín nedochádza k prekročeniu 48 hodinového týždenného pracovného času a služobná pohotovosť sa síce započítava do štátnej služby, ale nie je započítaná do služobného pracovného času.

79. Súd nesúhlasí s námietkou žalovaného, že neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 OZ, podľa ktorého možno žiadať peňažné odškodnenie len vtedy, ak nie je postačujúce zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 OZ a neoprávneným zásahom bola v značnej miere znížená dôstojnosť, resp. vážnosť žalobcu v spoločnosti. Vzhľadom na povahu osobnostných práv, ktoré boli v tomto prípade porušené (právo na ochranu zdravia, právo na súkromie) a jeho okolnosti nemožno podmieňovať uplatnenie peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Občianskoprávne následky ochrany osobnosti uvedené v § 13 ods. 1 a 2 OZ sú uvedené len príkladmo, právna úprava nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Z ustanovenia § 13 ods. 1 OZ vyplýva, že fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie, pričom týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by sa satisfakcia podľa § 13 ods. 1 OZ nejavila ako postačujúca.

80. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t.j. žalovaný ako členský štát Európskej únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES) je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu, ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne. Uvedené prostriedky nápravy podľa § 13 ods. 1 OZ za takýchto okolností strácajú svoju účinnosť a funkčnosť a v takomto nemožno vylúčiť možnosť bez ďalšieho uplatniť finančné zadosťučinenie. Aj z formulácie § 13 ods. 2 OZ vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti nie je jediným príkladom, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

81. Neobstojí ani argumentácia žalovaného, že pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, môže žalobca počas služobnej pohotovosti odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, má vymedzený priestor na

odpočinok (spánok) a nevyžaduje sa jeho aktívna činnosť, keďže žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom (služobný úrad), musí byť fyzicky prítomný v budove hasičskej stanice, ktorú nemôže opustiť, musí byť ustrojený a pripravený do jednej minúty od ohlásenia vykonať výjazd. Teda bez ohľadu na to, že nemusí byť bdelý a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti. Žalobca je oddelený od svojho vlastného sociálneho súkromného prostredia a rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám, je prakticky vylúčená a právo na odpočinok žalobcu je permanentne niekoľko rokov porušované, hoci žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života, preto je dôležité, aby mal možnosť si po práci odpočinúť, venovať sa svojej rodine, koníčkom, či aktivitám, ktoré nesúvisia s výkonom jeho povolania.

82. Pokiaľ si žalobca uplatňuje svoj nárok za použitia analógie § 11 a 13 OZ, súd aplikáciu ustanovení o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv považoval za správny, nakoľko žalobca aj svojou výpoveďou v spojení s listinnými dôkazmi preukázal, že pri takomto rozvrhnutí pracovného času, ktorý je v rozpore s právom EÚ, prichádza o voľný čas, ktorý by inak mohol venovať svojej rodine, rozvoju priateľských vzťahov, psychickej a fyzickej relaxácii. Súd zdôrazňuje, že žalobca sa podanou žalobou domáha náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy vyčíslenej podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil a ktoré mu neboli započítané do služobného času. Nežaluje teda nemajetkovú ujmu vyčíslenú za presný počet odpracovaných hodín nad 48 hodín týždenne. Za primeranú náhradu považuje finančné odškodnenie rovnajúce sa odmene, ktorú mu priznáva zákon o HaZZ ako pri nariadenej služobnej pohotovosti. Takto stanovený postup žalobcu pri výpočte náhrady škody súd považoval za primeraný charakteru a spôsobu, akým k zásahu došlo, ako aj k následnom na jeho živote, a to vo väzbe na porovnateľné kritérium ceny práce, z ktorého vychádzal žalobca.

83. Záverom súd dodáva, že má vedomosť o rozhodovacej činnosti, či už súdov prvej inštancie, ako aj súdov odvolacích, pričom táto rozhodovacia činnosť v jednotlivých prípadoch (obdobných ako prípad v tejto veci) je rozličná, keď niektoré rozhodnutia sa stotožňujú s výškou nemajetkovej ujmy, ktorá je odvodzovaná od počtu hodín pracovnej pohotovosti, ktorá nie je započítaná do pracovného času, niektoré súdy pri úvahe o výške nemajetkovej ujmy vychádzajú zo skutočnosti, koľko hodín pracovnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzovala na pracovný čas hasiča, bolo v rozhodnom období nad rozsah 48 hodín a niektoré súdy výšku nemajetkovej ujmy priznávajú na základe voľnej úvahy, neberúc do úvahy ani počet odpracovaných hodín pracovnej pohotovosti, ktorý sa nezapočítava do pracovného času hasiča, resp. ktorý presahuje hranicu 48 hodín pracovného času v týždni. Súd si však osvojil pri rozhodnutí vo veci spôsob výpočtu náhrady škody ako nemajetkovej ujmy uvedenej žalobcom v žalobe, považoval ho za primeraný, aj s poukazom na zásah do jeho rodinného života, jeho súkromia a mal za to, že vypočítaná suma zodpovedá odmene, ktorú by žalobca dosiahol, pokiaľ by sa pohotovosť započítavala do fondu pracovného času. Súd je toho názoru, že žalobca si výšku nemajetkovej ujmy určil spôsobom najbližšie vypočítateľným v zmysle ustanovení zákona o HaZZ. Reálne teda vyčíslil sadzbu za služobnú pohotovosť, ktorú v žalovanom období vykonával a ktorá mu nebola vyplatená. Súd sa s takýmto vyčíslením stotožnil, nakoľko mal za to, že uplatnená nemajetková ujma má najbližšie k náhrade škody v dôsledku konštatovaného porušenia práva. Jej výpočet je možné považovať za sumu, ktorá je primeranou výškou nemajetkovej ujmy, ktorá žalobcovi vznikla, pretože spĺňa odškodňovaciu funkciu a súčasne nie je sumou neprimerane vysokou za obdobie, za ktoré trvalo porušovanie práva žalobcu. Počas trojročného obdobia, ktorého sa tento spor týka, žalobca odpracoval 2003,06 hodín služobnej pohotovosti, ktorá mu nebola započítaná do pracovného času, čo predstavuje nemajetkovú ujmu v sume 3,94 Eur za hodinu (7.888,24 Eur : 2003,06 hodín), ktorú musel v rámci služobnej pohotovosti nezahrnutej do pracovného času stráviť v práci a nemohol sa venovať rodine, priateľom, svojim koníčkom, či odpočinku.

84. Pri určení výšky nemajetkovej ujmy vychádzal súd aj z právoplatných rozhodnutí súdov Slovenskej republiky v skutkovo a právne porovnateľných veciach, pričom príkladmo poukazuje napríklad na tieto rozhodnutia:
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 12C/15/2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/36/2022 (priznaná suma 6.167,21 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 19C/14/2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/46/2022 (priznaná suma 5.520,77 Eur),

- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 16C/3/2023 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 11Co/66/2022 (priznaná suma 5.279,95 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 16C/7/2023 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 11Co/78/2023 (priznaná suma 6.435,23 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 16C/6/2023 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/88/2023 (priznaná suma 6.265,33 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 20C/77/2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13Co/61/2023 (priznaná suma 5.543,76 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 18C/15/2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/59/2022 (priznaná suma 3.879,45 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 17C/15/2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/34/2022 (priznaná suma 4.196,09 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 13C/17/2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/16/2022 (priznaná suma 5.160,35 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 19C/13/2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/47/2022 (priznaná suma 3.758,36 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 18C/14/2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/26/2022 (priznaná suma 4.335,71 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 8C/15/2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/11/2022 (priznaná suma 4.965,- Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 17C/17/2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/36/2022 (priznaná suma 4.629,59 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 14C/16/2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/53/2022 (priznaná suma 4.169,77 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 10C/15/2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 11Co/48/2022 (priznaná suma 5.642,41 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 18C/38/2022 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 11Co/53/2022 (priznaná suma 6.404,56 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 7C/4/2023 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 11Co/67/2022 (priznaná suma 5.334,42 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 15C/15/2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/82/2022 (priznaná suma 3.998,69 Eur),
- rozsudok Okresného súdu Zvolen sp. zn. 17C/16/2021 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/65/2023 (priznaná suma 6.506,40 Eur).

85. Vzhľadom na špecifickosť zásahu do práv žalobcu v dôsledku porušenia práva únie a trvanie zásahu nepovažuje súd za vhodné porovnanie s inými prípadmi zásahu, ako to navrhoval žalovaný (napr. náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých príbuzných, príp. náhrady priznávané obetiam trestných činov). Aj v tejto súvislosti však možno konštatovať, že žalobcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje náhrady priznávané v takýchto prípadoch.

86. Z vyššie uvedených dôvodov preto súd žalobe žalobcu v celom rozsahu vyhovel a žalobcovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 7.888,24 Eur.

87. Pokiaľ ide o posúdenie námietky premlčania, súd poznamenáva, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej 3-ročnej premlčacej dobe v zmysle § 101 OZ. Počiatok plynutia všeobecnej 3-ročnej premlčacej doby pri náhrade za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 OZ viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. K nemajetkovej ujme žalobcu dochádzalo osobitne v tých mesiacoch, v ktorých nebol dodržaný limit pracovného času podľa článku 6 písm. b) smernice a v priamej príčinnej súvislosti s ktorým porušením smernice potom boli porušené osobnostné práva žalobcu, pričom následne – v nasledujúcich mesiacoch (ku dňu splatnosti mzdy, t.j. vždy 10. deň nasledujúceho mesiaca) táto ujma nebola zo strany žalovaného kompenzovaná v služobnom plate žalobcu. Žalobca si predmetné nároky uplatnil až počnúc splatnosťou mzdy za august 2020, ktorá bola 10.09.2020 – žaloba bola pritom na súde podaná dňa 04.09.2023, čo znamená, že jednotlivé nároky žalobcu premlčané nie sú. Na podporu záverov o dĺžke a plynutí premlčacej doby ohľadne peňažného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy súd poukazuje napríklad na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 265/2009 zo dňa 17.02.2011, rozsudok

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 194/2011 zo dňa 27.11.2012 uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2014 pod č. R 58/2017.

88. Podľa § 232 ods. 3 CSP, lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu.

89. Pokiaľ žalovaný žiadal o určenie dlhšej paričnej lehoty s ohľadom na nároky súvisiace s vnútroorganizačnými postupmi žalovaného pri zadávaní pokynu na realizáciu úhrady žalobcovi priznanej sumy, súd na takéto predĺženie nevidel dôvod. Lehotu troch od právoplatnosti rozsudku považoval súd za dostatočnú aj vzhľadom na množstvo konaní, ktoré sú od roku 2015 vedené na všeobecných súdoch v rámci celej Slovenskej republiky a v ktorých je žalovanému ukladaná povinnosť plniť titulom náhrady nemajetkovej ujmy, preto je súd toho názoru, že žalovaný by sa mal vedieť na riadne splnenie tejto povinnosti adekvátne pripraviť.

90. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

91. Podľa § 262 ods. 1 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

92. Podľa § 262 ods. 2 CSP, o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

93. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Žalobca mal v spore plný úspech, preto má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

94. O výške náhrady trov konania žalobcu rozhodne súd po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie, ktoré sa podáva v lehote 15 dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia rozhodnutia, prostredníctvom Okresného súdu Lučenec, Ulica Dr. Herza 14, 984 37 Lučenec na Krajský súd v Banskej Bystrici, a to písomne.

Podľa § 363 CSP, v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa § 364 CSP, rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 CSP, odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 CSP, odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 CSP, odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 366 CSP, prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak
a) sa týkajú procesných podmienok,
b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona (Exekučný poriadok).